Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce

V Prešove 15. 11. 2007

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce

Zhotoviteľ:

Ing. Rastislav FILIČKO – Projektový manažér, REVIC, n. o. Prešov

Riešiteľský kolektív:

Ing. Rastislav FILIČKO – Projektový manažér, REVIC, n. o. Prešov

Jana FILIČKOVÁ – REVIC, n. o. Prešov

Emil FILIČKO – PHF EU Košice

Miroslav Angelovič – starosta obce Teriakovce

Obecné zastupiteľstvo

Obyvatelia obce Teriakovce

Prešov – Teriakovce 2007

1773 Terjekfalva, Terjakowcze, 1786 Terjekfalwa, Terjakowce,
1808 Terjékfalva, Tirikfalva, Terjakowce, 1863–1902 Terjékfalu,
1907–1913 Terjékfalva, 1920 Teriakovce, Tiriekovce, 1927–1948 Terjakovce,
1948– Teriakovce

GENEALOGIA obce Teriakovce

Angelovičová Bebľár Bobáková Duplinský Duždová Dzurková Fabiánová Gavrun Golec Grejtáková Hamara Huľová Chovancová Chovanec Ivanková Jurašek Jurášek Jurašeková Kažimír Kažimírová Kleinova Kovaľová Leššo Lyga Macala Marcinko Marcinková Ňachaj Pyrž Sabolová Sirotňák Stopko Stopková Šalacha Šefčíková Šima Šmelovský Šoltes Tkáčik Vrabeľ

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych, alebo regionálnych) býva pri projektoch zameraných na regionálny často podmienené ich zladením s rozvojovou stratégiou príslušnej obce, mikroregiónu, či kraja. Vyžaduje to aj zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z. z.. Podľa tohto zákona majú mať obce schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR).

Cieľom PHSR je sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej občanov a zároveň je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, stratégiou rozvoja príslušného mikroregiónu, prípadne rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia, kultúrneho dedičstva a podobne.

Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z. z. pozná iba PHSR obce alebo samosprávneho kraja, ale nie mikroregiónu. Mikroregióny vo väčšine prípadov nemajú samosprávne orgány, a teda ich PHSR nemá kto schváliť, nehovoriac už o zabezpečení dostatočných finančných prostriedkov na spolufinancovanie projektov, obsiahnutých v akčnom pláne, a na manažment programu. Ako východisko potom poslúži schválenie PHSR skupiny obcí alebo mikroregiónu obecnými zastupiteľstvami vo všetkých participujúcich obciach. Takýto postup je možný, avšak odporúčame, aby sa tvorcovia dokumentu zodpovedne zaoberali jeho implementačnou časťou, ktorá musí jednoznačne vymedziť finačné a riadiace mechanizmy na úrovni mikroregiónu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako dokument zastrešujúci rozvojovú politiku na miestnej úrovni

Obsah a postup spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

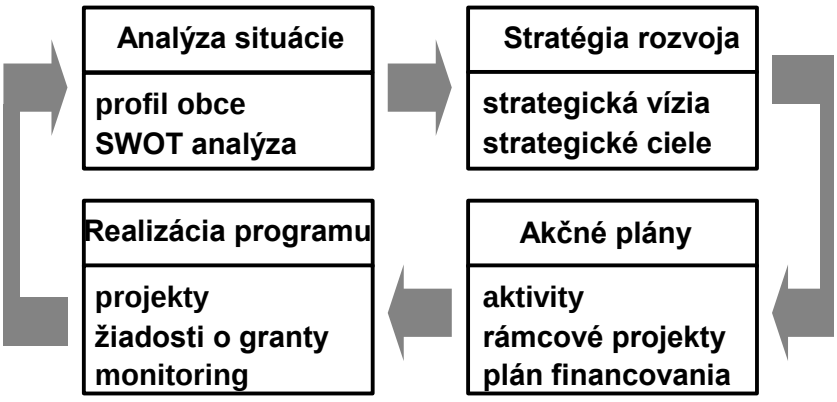

Prvá skupina činností zahŕňala všeobecnú analýzu situácie obce. Analytická časť má charakter komplexného profilu obce a predstavuje prehľad (audit) vnútorných zdrojov obce - prírodných, územno-technických, ľudských a finančných. Jej úlohou je poskytnúť odpoveď na otázku, „kde sa obec v súčasnosti nachádza". Analytická časť predstavuje koncentrovaný zdroj informácií o obci s možnosťou ďalšieho využitia, napríklad na prezentačné účely. Je členená podľa jednotlivých oblastí života obce, resp. funkčných subsystémov, v rámci ktorých je obsiahnutá aj analýza realizovaných aktivít a opatrení.

Ďalšie informácie boli získané formou prieskumov v teréne, rozhovorov s verejnosťou a predstaviteľmi obce a z dotazníkového prieskumu. Informácie pre analýzy regionálneho kontextu sme čerpali z rozvojových dokumentov regionálnej úrovne (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK), Strategického plánu obce Prešov a ďalších zdrojov.

Podobne ako pri stanovení vízií a cieľov, aj analýzy sa sústreďovali len na rozhodujúce faktory a kľúčové prvky - kvalitatívne hodnotenia boli uprednostnené pred kvantitou vstupných dát. Analýzy technického vybavenia, urbanistickej štruktúry a bytového fondu sú v programe rozvoja sumarizované len v skrátenej podobe, vzhľadom k tomu, že technické detaily sú podrobnejšie popísané v aktuálnej územnoplánovacej dokumentácii na úrovni obce. Okrem analýz samotnej obce bolo treba väčšiu pozornosť venovať analýzam externého prostredia, s cieľom identifikovať konkurenčné aktivity v regióne i možnosti ďalšej spolupráce s okolitými obcami.

Ďalším krokom bola syntéza parciálnych analýz použitím štandardnej metódy strategického plánovania – SWOT analýzy. Výsledkom bola strategická diagnostika obce, nevyhnutná pre stanovenie prioritných cieľov rozvoja. V ďalšej etape, ktorá prebiehala sčasti súbežne s analytickou fázou, sme pristúpili k definovaniu rozvojovej stratégie, pozostávajúcej zo strategickej vízie podrobnejšie definovanej vo forme sústavy strategických cieľov. V poslednej plánovacej etape boli špecifikované niektoré konkrétne krátkodobé kroky (akčné plány a projekty), ktoré by mali viesť k naplneniu vízie a dlhodobých zámerov. To znamená, že pokiaľ predmetom stanovenia rozvojovej stratégie bolo zodpovedať otázku „kde chceme byť?", tak akčné plány majú povedať „ako sa tam dostaneme".

Pri definovaní akčných plánov a projektov boli zvažované aj možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ (štrukturálnych fondov). V prílohe tejto dokumentácie je preskúmaná väzba akčných plánov na priority, opatrenia a podporované aktivity relevantných programových dokumentov.

Program rozvoja obce má hierarchickú štruktúru, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu, resp. od celkového k špecifickému. Hierarchia začína globálnym cieľom strategickej vízie, pokračuje strategickými cieľmi rozdelenými podľa prioritných oblastí a uzatvára ju sústava opatrení, projektov a aktivít zhrnutých v akčných plánoch. Hierarchické usporiadanie znamená aj rozdielne časové horizonty. Program rozvoja obce je teda integrovaným plánovacím dokumentom (preto sa používa označenie „program" a nie „plán") zahŕňajúcim strategickú časť, ktorú tvoria dlhodobejšie ciele a operatívnu časť -- opatrenia realizovateľné v kratšom období.

Obsah

Úvod.....7
1. Ekonomické a sociálne východiská.....10
1.1. Socio-ekonomická analýza.....10
1.1.1 Prírodné danosti.....12
1.1.2. Obyvateľstvo.....13
1.1.3. Ekonomická situácia obce.....19
1.1.4. Občianska vybavenosť.....20
1.1.5. Vzdelávanie a kultúra.....255
1.1.6. Životné prostredie.....256
1.2. Analýza realizovaných opatrení.....276
1.2. SWOT analýza.....28
1.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja.....365
2. Rozvojová stratégia.....410
2.1. Ciele a priority.....421
2.1.1. Ciele a priority v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie.....421
2.1.2. Ciele a priority v oblasti vzdelávania, kultúry a športu.....421
2.1.3. Ciele a priority v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb.....432
2.1.4. Ciele a priority v oblasti životného prostredia.....443
2.1.5. Ciele a priority v oblasti cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu..443
2.2. Opatrenia a aktivity.....454
2.2.1. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie.....454
2.2.2. Opatrenia a aktivity v oblasti vzdelávania, kultúry a športu.....465
2.2.3. Opatrenia a aktivity v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb.....476
2.2.4. Opatrenia a aktivity v oblasti životného prostredia.....47
2.2.5. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvoja cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu.....47
2.3. Opis rozvojovej stratégie.....48
3. Finančný plán (zdroje financovania).....521
4. Zabezpečenie realizácie.....557
4.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie.....57
4.2. Monitorovanie a hodnotenie.....59
4.3. Harmonogram realizácie.....61
5. Záver.....65
6.Prílohy.....66
Základné definície a pojmy v súvislosti so štrukturálnymi fondmi EÚ:.....67

Úvod

Posledných 15 rokov je pre Slovensko charakteristická mohutná celospoločenská transformácia. V spoločnosti sa odohrávajú markantné zmeny, ktoré sa dotýkajú všetkých oblastí života ľudí, pričom ich základ tvorí transformácia ekonomického systému, transformácia centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú.
V súčasnosti stojí veľká väčšina miest a obcí na Slovensku pred potrebou riešiť značné množstvo problémov, ktoré sa nahromadili za predchádzajúce roky, ale aj tie, ktoré prináša súčasnosť a každodenný život. V tejto situácii sa ocitlo aj obec Teriakovce, ktoré sa nachádza na juhovýchodnom Slovensku, vyznačuje sa bohatosťou kultúrneho a prírodného dedičstva.

Cieľom dokumentu je navrhnúť systematickú a funkčne trvaloudržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pri rešpektovaní globálnych cieľov regionálneho vývoja, resp. štátnej regionálnej politiky. Stanovuje hlavné smery rozvoja, formuluje strategické ciele a definuje úlohy a prvoradé potreby pre zabezpečenie rozvoja uvedených oblastí. Ciele a úlohy harmonizuje tak, aby prinášali všestranný rozvoj obce Teriakovce. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce je strednodobý plánovací dokument na obdobie 7 rokov s možnosťou jeho priebežnej aktualizácie – je otvoreným a živým dokumentom, program musí byť podľa potreby doplňovaný a upravovaný. Význam a využitie tohto dokumentu pri rozvoji obce je v tom, že je spracovaný na základe terénneho prieskumu a za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov (ktorí sú informovaní o problémoch a rozvojových potrebách obce), napomáha k maximálnemu pochopeniu regionálnych špecifík záujmového územia a zároveň napomáha k maximálnemu absorbovaniu zdrojov Európskej únie pre obec Teriakovce.

Pri zostavení rozvojových priorít bol dôležitým zdrojom informácií prieskum názorov obyvateľstva, ktorým boli občania upozornení na prebiehajúci proces strategického plánovania rozvoja obce a zapojení do plánovacieho procesu. Výsledky prieskumu poskytli podklady pre rozhodovanie o smerovaní práce na strategickom pláne. Prieskum zisťoval sociálno-ekonomické charakteristiky respondentov, podmienky bývania a spôsoby riešenia bytovej situácie, názory miestnych obyvateľov na kvalitu života v meste, služby a samosprávu, kladné a záporné stránky obce, možnosti a prekážky rozvoja, predstavy o prioritných oblastiach rozvoja a zdrojoch financovania pre realizáciu rozvojových cieľov.
Tento programový dokument je previazaný so sektorovými operačnými programami prioritných odvetví rezortov v rámci Národného plánu regionálneho rozvoja SR, ako aj s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, Územným plánom veľkého územného celku Prešovského. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce bol vypracovaný na základe metodiky, ktorú vydalo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Pri vypracovaní programového dokumentu boli zohľadnené aj priority Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007-2013.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce sa stane podkladovým materiálom, ktorý umožní orientáciu v smerovaní ekonomických a spoločenských aktivít v obci Teriakovce a jeho mikropriestore. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce schvaľuje obecné zastupiteľstvo obce, ktoré bude neskôr napĺňať ciele, vykonávať kontrolu, monitorovanie a hodnotenie tohto programu.

Vytvorenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základným programovým a výkonným dokumentom v súlade so zákonom č.503/2001 o podpore regionálneho rozvoja, ktorý je spracovaný za účelom riešenia súčasných ekonomických a sociálnych problémov za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bol spracovaný v súčinnosti s Plánom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja. Je strednodobým strategickým dokumentom.

Obec Teriakovce je súčasťou Prešovského kraja, ktorý patrí medzi prioritné regióny na základe uznesenia vlády SR č.923/1999 a na základe trvale nepriaznivých ekonomických výsledkov. Sú to predovšetkým :

- nízka úroveň hrubého domáceho produktu, ktorý v prepočte na jedného obyvateľa zaostáva za priemerom v SR,
- vysoká miera nezamestnanosti,
- výrazná disproporcia v regióne,
- výrazné zaostávanie technickej infraštruktúry.

Poslaním Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je navrhnúť systematickú a funkčnú trvalú stratégiu zameranú na realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obce.

Plán rozvoja obce pozostáva z nasledujúcich častí:

1. Sociálno-ekonomickej analýzy obce a identifikácie možnosti rozvoja formou súhrnnej analýzy,
2. Stratégie rozvoja jej priorít a opatrení potrebných na ich naplnenie,
3. Finančného zabezpečenia,
4. Organizačného zabezpečenia realizácie Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.

Prvá analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socio-ekonomickými charakteristikami , ktoré charakterizujú sociálny a ekonomický rozvoj obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu obce, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov , ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá hlavná časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný prípadne rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehlbovaniu jestvujúcich problémov. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sú zamerané na aktivizáciu potenciálu obce a na podporu jej strednodobého rozvoja až do roku 2017.

V ďalšej časti dokumentu sa hovorí o finančnom zabezpečení jednotlivých aktivít a o zdrojoch ich financovania.

Súčasťou procesu je aj podrobný opis organizačného zabezpečenia riadenia podpory, o ktorom sa viac dozvieme v štvrtej časti tohto dokumentu. Organizačné zabezpečenie predstavuje priradenie zodpovedností a pravidiel spolupráce medzi jednotlivými orgánmi podieľajúcimi sa na realizácii jednotlivých aktivít.

1. Ekonomické a sociálne východiská

1.1. Socio-ekonomická analýza

Prvá písomná zmienka o obci Teriakovce sa datuje približne do 14. storočia. Presné historické udalosti o vzniku obce neboli v obecnej kronike zachované z dôvodu jej straty počas druhej svetovej vojny. V súčasnosti sa obec snaží o získanie archívnych informácií a o obnovu obecnej kroniky. Asi pred 150-rokmi bola obec rozsiahla. Väčšina chotára patrila zemepánovi Péchymu, ktorý tu síce nebýval ale mal tu liehovary, Patril mu aj vodný mlyn.

V strede dediny, pri ceste, stojí malý kostolík, ktorý dal vybudovať zemepán. Patrónom je svätý Michal. Obyvatelia obce sa s obetavosťou ujali renovácie svojho kostola. V roku 1924 sa miestny veriaci podujali a zorganizovali, že obnovia vežu a strechu, čo sa im úplne podarilo. Pomoc poskytol statkár A. Ardo z Ľubotíc, keďže sa stal majiteľom lesného majetku ležiaceho v chotári obce, a tak daroval drevo na obnovenie kostola. Teraz je už úplne renovovaný. Asi 150 metrov od kostola je situovaný cintorín.

V archívoch Pamiatkového úradu Slovenskej Republiky je rímsko-katolícky kostol sv. Michala zapísaný ako nehnuteľný pamiatkový objekt v signatúre V - 4473. Obec Teriakovce ako celok je zapísaná v signatúre Z - 1570. Rímskokatolícky kostol sv. Michala. Postavený bol na malom panstve zemanov Teriakovcov, vyčleneného z panstva predkov rodiny Sóos a usídlených v tejto dedine koncom 13. resp. začiatkom 14. storočia. Kostol je reprezentantom najstaršej skupiny murovanej architektúry regiónu. Vznikol v prvej polovici 14. storočia ako malý, pozdĺžny sakrálny objekt bez veže a sakristie a v tejto hmote sa de facto zachoval dodnes.

S výnimkou prístavby sakristie, jeho citlivej barokovej úpravy, ktorá sa nedotkla prístavby, dispozície a výrazu tradičného kostola (veža, zaklenutie lode, úprava zastrešenia, výzdoba, západný portál), a severnej prístavby zo 60-tých rokov 20. storočia kostol ostal autenticky zachovalý dodnes. Stojí na území pôv. cintorína vymedzeného obvodovým múrom zaniknutého v 18. storočí. Pôv. obvodový múr cintorína sa úpravou obecnej cesty a okolitej parcelácie zmenil na extrémne vysoký oporný múr, hlavne z juhu a východu ohraničujúci malý a priestorovo obmedzený areál kostola. Kostol je pohľadovou dominantou obce hlavne z obecnej cesty zo západu a z východu.

Obec Teriakovce leží medzi dvoma potokmi, ktoré sú tzv. hranicou medzi obcou Šalgovík a obcou Ruská Nová Ves. Na juhozápadnej strane obec Teriakovce susedí s mestskou časťou Solivar. Zo severovýchodu susedí s obcou Vyšná Šebastová. Obec leží od krajského obce Prešov na východ. Vzdušná čiara je asi 4 až 5 km, po ceste 6 km. Obec sa začína na konci vicinálnej cesty (odbočka) Solivar - Ruská Nová Ves - Teriakovce. Obec je na miernom svahu medzi dvoma malými potokmi, čo tečú na východ a na západ. Obec leží v priemernej nadmorskej výške 450 m (rozsah 400 - 550 m). V katastri prevládajú hnedé lesné pôdy, severnú časť tvoria súvislé lesné porasty, ktoré naznačujú začiatok Slanských vrchov. Územie odvodňujú potoky Šalgovický a Čerešňovský.

Hierarchia obce v rámci sídelnej štruktúry Slovenskej republiky bola definovaná v Koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001 a premietnutá do Zmien a doplnkov územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja 2004, ktoré boli schválené krajským zastupiteľstvom dňa 22.6.2004 uznesením číslo 228/2004 a ktorých záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením Prešovského kraja číslo 4/2004, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 30.7.2004.

V zmysle Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja, Zmeny a doplnky 2004 sa obec Teriakovce nachádza v ťažisku osídlenia najvyššej úrovne Košicko – prešovského medzinárodného významu s dominantným postavením v Karpatskom euregióne, so základným terciárnym centrom osídlenia mesta Prešov, ktoré tvorí prvú podskupinu prvej skupiny týchto sídiel a ktoré okolo svojho ťažiska osídlenia vytvára možnosti pre vznik suburbanných zón s prihliadnutím na ich stupeň sociálno-ekonomického rozvoja. Obec je zároveň v západnej polohe v dostupnej vzdialenosti s oblasťou rozvoja nadregionálnych súvislostí a dobudovania multimodálneho koridoru číslo V, západo – východného koridoru Bratislava – Žilina – Prešov – Košice, t.z. rozvojovej osi 1.stupňa Žilinsko – podtatranskej rozvojovej osi Žilina – Martin – Poprad – Prešov. To znamená, že nástrojmi územného rozvoja podporuje diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia, pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území a že určité druhy funkcií je možné situovať do katastrálneho územia obce Teriakovce a to predovšetkým bytovú výstavbu a prímestskú rekreáciu.

1.1.1 Prírodné danosti

Názov obce:	Teriakovce
Kód ZUJ[1]:	524808
Samosprávny kraj:	Prešovský
Okres:	Prešov
Región:	Ekotorysa
IČO:	00327859
Počet obyvateľov:	402
Rozloha:	319 ha
Prvá písomná zmienka:	v roku 1371
Starosta:	Miroslav Angelovič

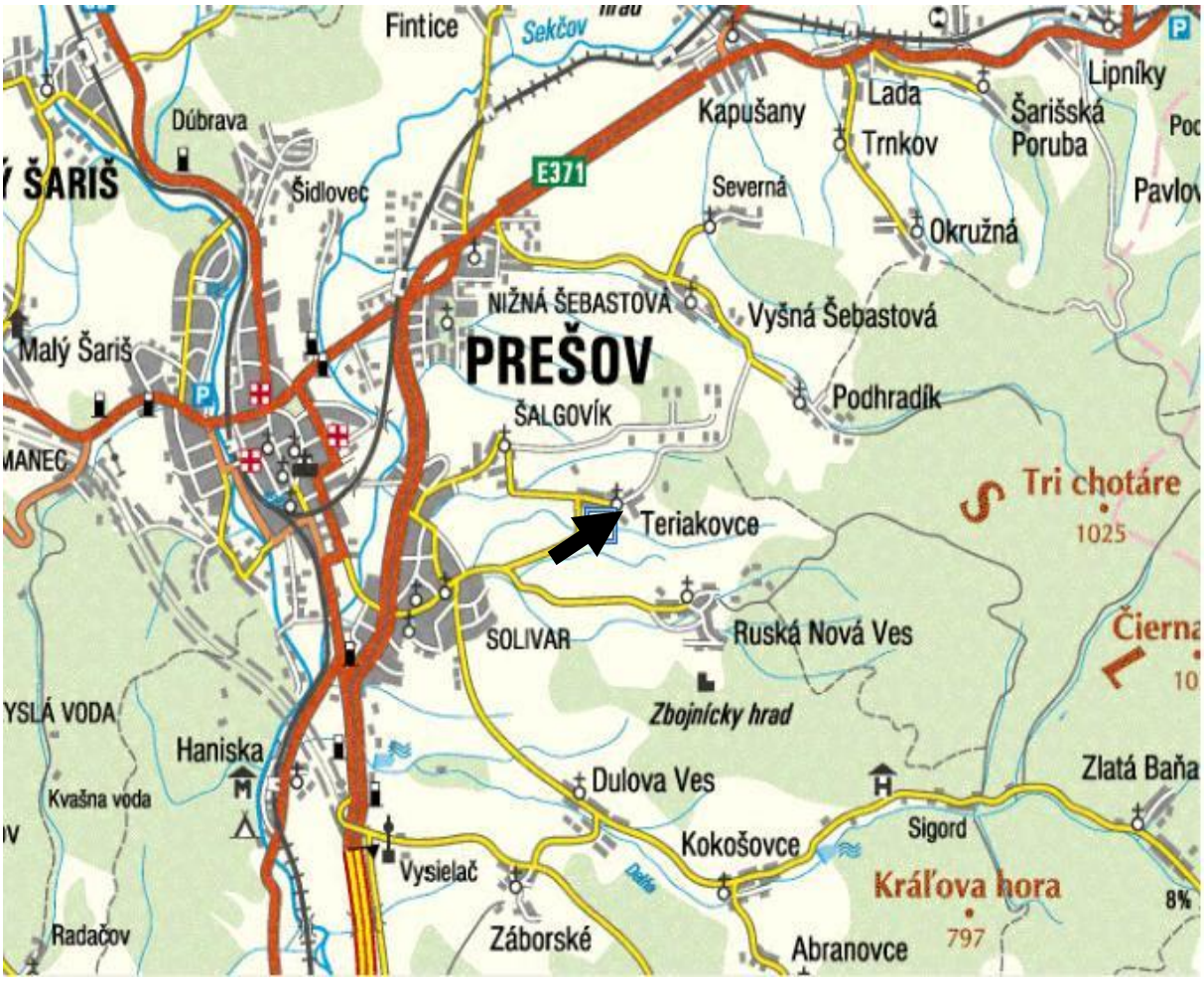

[1] ZUJ – základná územná jednotka. Obec je základná územná jednotka Slovenskej republiky. Základnou územnou jednotkou sa rozumie taká priestorová jednotka, ktorá sa z hľadiska výkonu štátnej správy ďalej nečlení. Územný obvod každej územnej jednotky môže tvoriť buď súhrn niekoľkých územno –technických jednotiek alebo môže byť totožný s jednou územno- technickou jednotkou. /Vyhláška federálneho štatistického úradu a Federálneho ministerstva pre technický a investičný rozvoj č.120/1979Zb. o priestorovej identifikácii informácií,§5/

1.1.2. Obyvateľstvo

Riešené územie zaberá 0,34 % z celkovej plochy okresu Prešov, pričom počet trvalo žijúcich obyvateľov k 26.5.2001 predstavoval 0,23 % z celkového počtu obyvateľov okresu. Obec Teriakovce patrí v rámci okresu Prešov do skupiny malých obcí. Hustota obyvateľstva v riešenom území je nižšia ako dosiahnutá priemerná hodnota v okrese Prešov patriacom medzi okresy s najvyššou hustotou obyvateľstva v rámci Slovenskej republiky, ale vyššia ako zaznamenané hodnoty v rámci Prešovského kraja i Slovenskej republiky. Pre populačný vývoj na Slovensku je charakteristický dlhodobý pokles sobášnosti, pôrodnosti a plodnosti. Tento trend v náväznosti na neuspokojivý vývoj úmrtnosti mal za následok postupné znižovanie prirodzeného prírastku až do takej miery, že v rokoch 2001- 2003 došlo na Slovensku k úbytku obyvateľov z prirodzeného pohybu, keď počet živonarodených detí bol nižší ako počet zomretých osôb. Z hľadiska vekovej štruktúry pokračuje v Slovenskej republike proces starnutia obyvateľov , keď sa znížil podiel detskej zložky /0-14 ročných/ a zvýšil podiel obyvateľov v poproduktívnom veku, resp. vo veku 65 ročných a starších. Z pohľadu reprodukcie obyvateľov je najvýznamnejšia skutočnosť, že v roku 2004 sa potvrdil trend zvyšovania pôrodnosti a plodnosti z roku 2003, keď medziročne počet živonarodených detí bol vyšší o viac ako 2 tisíc. K zmene populačného trendu došlo aj vo vývoji prirodzeného prírastku, keď po trojročnom úbytku obyvateľov z prirodzeného pohybu v rokoch 2001 až 2003 zaznamenalo Slovensko v roku 2004 opäť prirodzený prírastok obyvateľov. Na základe tabuľky č.1 vidíme, že počet obyvateľov v obci rastie. Rast obyvateľov je zapríčinený početnou rómskou komunitou a tak demografický vývoj v sídle je dosť podstatne skreslený.

Tabuľka č.1: Vývoj počtu obyvateľov

Rok	*1970*	*1980*	*1990*	*2000*	*2001*	*2002*	*2003*	*2004*	*2005*	*2006*
Počet obyvateľov	**379**	**381**	**383**	**385**	**385**	**385**	**385**	**398**	**402**	**415**

Zdroj: OcÚ

Z hľadiska vekovej štruktúry pokračuje v Slovenskej republike proces starnutia obyvateľov, keď sa znižuje podiel deti vo veku/0-14 rokov/ a zvyšuje sa podiel obyvateľov v poproduktívnom veku a počet obyvateľov vo veku 65 rokov a viac. Na základe údajov o vekovej štruktúre obyvateľov obce podľa veku (tabuľka č.2) môžeme konštatovať, že vo vekovej kategórií 0-14 rokov je 21,8 % obyvateľov čo je o 4,7 % viac ako je celoslovenský priemer (17,1%). Priemerný vek obyvateľov v Teriakovciach je 35,18 rokov. Priemerný vek žijúcich obyvateľov v Slovenskej republike je u mužov 35,5 rokov a u žien 38,7 rokov.

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 40 ‰ za rok.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov v obci Teriakovce do roku 2025:

Rok:	**2001**	**2005**	**2010**	**2015**	**2020**	**2025**
počet obyvateľov:	**385**	**403**	**484**	**580**	**696**	**836**

Na vývoj obyvateľstva budú mať v budúcnosti aj tieto predpoklady:

- predpoklady ekonomickej stability v štáte a tým ochota mladých ľudí zakladať rodiny,
- zvyšovanie ekonomickej gravitácie centra kraja,
- nedostatok disponibilných plôch pre výstavbu v okresnom meste Prešov pre solventných obyvateľov,
- výhodná poloha pre bývanie vo vzťahu dostupnosti vyšších služieb,
- dostupná oblasť pre rekreáciu,
- ľahký prístup k hlavným dopravným tepnám.

Pri zohľadnení uvedených predpokladov a prognóze vývoja počtu obyvateľov je potrebné k tomuto uvažovať s nárastom plôch pre bývanie a pre umiestnenie adekvátnej občianskej vybavenosti a ďalších funkčných plôch súvisiacich s rozvojom obce pričom je potrebné zohľadniť dostupnosť vybavenosti v meste Prešov.

Tabuľka č. 2: Štruktúra obyvateľstva podľa veku

Vek	Počet obyvateľov
0-14 rokov spolu	81
15-54 rokov ženy	111
15-59 rokov muži	136
55+Ž, 60+M rokov	75
Celkový prírastok (úbytok) spolu	10
Spolu:	402

Zdroj: Štatistický úrad 2005

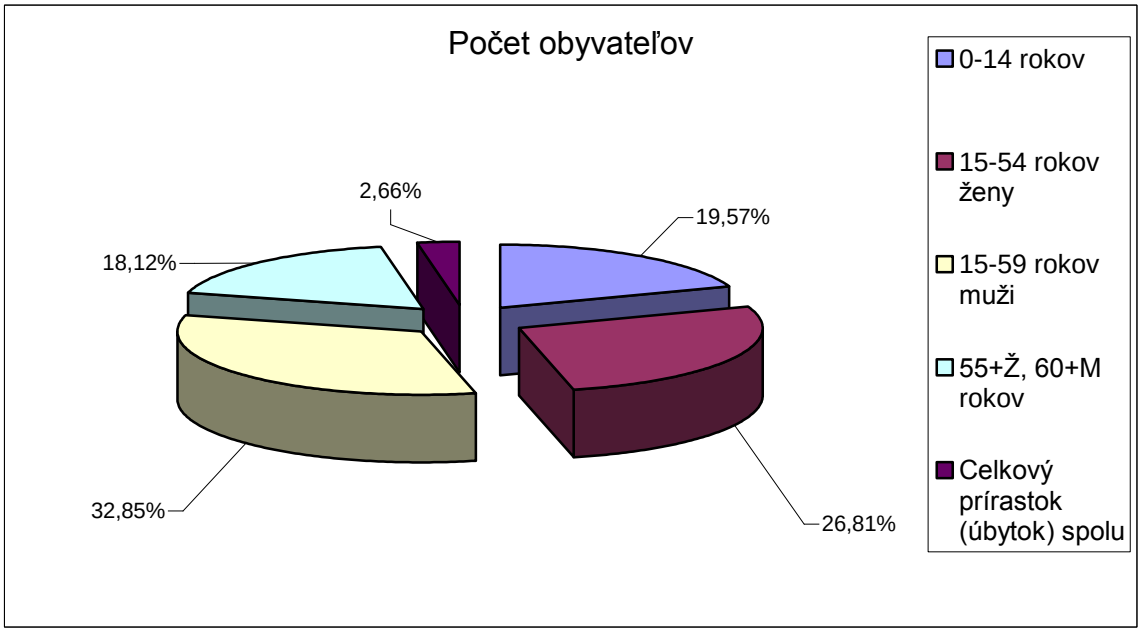

Na území obce Teriakovce sa nachádza pôvodne ranogotický rímskokatolícky kostol sv. Michala, ktorý bol v roku 1742 barokovo prestavaný. Stavba kostola je zapísaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu ako národná kultúrna pamiatka pod číslom 10759/0 a je chránená spolu so svojim areálom. Na ploche národnej kultúrnej pamiatky je nevyhnutné dodržať ustanovenia § 32 pamiatkového zákona. Je potrebné vytvárať územnotechnické podmienky ochrany kultúrnej pamiatky a jej údržbu a úpravu realizovať len so súhlasom Pamiatkového úradu. Pozornosť si zaslúžia aj voľne stojace kríže na území obce, ktoré sú vždy pamätníkmi miestnych udalosti v histórii obce a aj keď nie sú zapísané v zozname pamiatkového fondu kultúrnych pamiatok sú súčasťou kultúrneho dedičstva obce a ako takým je im potrebné venovať primeranú ochranu a zveľaďovanie.

Na riešenom území obce sa nachádza jedna archeologická lokalita evidovaná v Centrálnej evidencii archeologických nálezísk Slovenskej republiky. Lokalita sídliskovej vrstvy s nálezmi z mladšej až neskorej doby kamennej sa nachádza juhozápadne od centra obce v údolí Barackého potoka, ktorá je limitujúcim faktorom rozvoja obytnej výstavby v tomto priestore. Krajský pamiatkový úrad Prešov na základe dosiaľ evidovaných archeologických lokalít určil územie historického jadra obce za územie s predpokladanými archeologickými nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku. Nie je možné však vylúčiť, že je jedinou na území obce a je predpoklad výskytu ďalších neznámych archeologických objektov a nálezov aj mimo známej archeologickej lokality a preto je potrebné pri stavebnej činnosti oznámiť takýto nález Krajskému pamiatkovému úradu Prešov ktorý zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní.

V obci Teriakovce žijú obyvatelia šiestich vierovyznaní. Najpočetnejšie zastúpenie majú obyvatelia rímskokatolíckeho vierovyznania, ktorí tvoria 95,58 %. Zastúpenie ostatných vierovyznaní je uvedené v tabuľke č.3

Tabuľka č. 3: Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

Náboženské vyznanie/cirkev	**počet**
Rímskokatolícka cirkev	384
Gréckokatolícka cirkev	9
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	4
Bez vyznania	5
Spolu:	402

Zdroj: Štatistický úrad (2005)

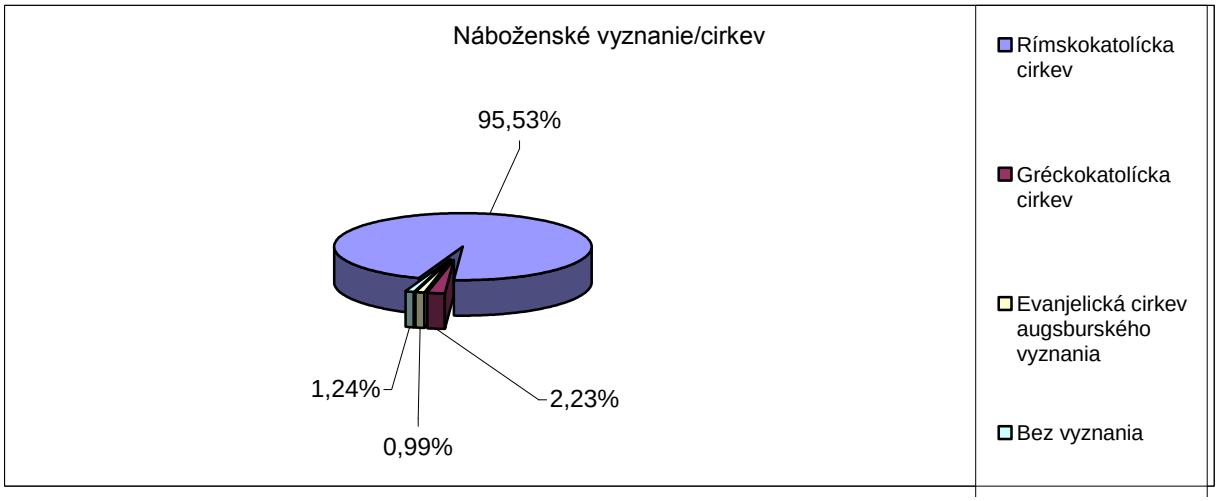

Tabuľka č. 4: Dôchodková situácia obyvateľstva

	Počet obyvateľov	% podiel
Obyvatelia v produktívnom veku	247	61,3
Dôchodcovia	75	18,6

Zdroj: Štatistický úrad (2005)

Percentuálny podiel obyvateľov v produktívnom veku je tvorí 61,3 % a podiel obyvateľov vo veku 0-14 rokov tvorí 20,1 %.

Tabuľka č. 5: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia

	Počet obyvateľov	% podiel
Počet mužov	214	53,35
Počet žien	188	46,65

Zdroj: Štatistický úrad (2005)

Pomer pohlavia je 53,35% ku 46,65 % v prospech ženského pohlavia čo kopíruje nielen celoštátny, ale aj celosvetový pomer pohlavia. Index maskulinity (pomer počtu mužov a žien) bol na úrovni 1,144 boda, čo znamená, že na 1000 žien pripadlo 1144 mužov. Priemerný vek obyvateľstva v obci Teriakovce dosiahol v roku 2005 hodnotu 34,5 rokov u mužov a 38,3 rokov u žien

Tabuľka č. 6: Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Najvyšší skončený stupeň školského vzdelania	Počet
Základné	16
Učňovské bez maturity	36
Stredné odborné bez maturity	32
Úplné stredné / s maturitou/	95
Vyššie	19
Vysokoškolské bakalárske	2
Vysokoškolské spolu	10
Ostatní bez udania školského vzdelania	74
Ostatní bez školského vzdelania	
Detí do 16 rokov	119
Úhrn	403

Zdroj: Štatistický úrad (2005)

Úroveň vzdelania v Prešovskom kraji nie je vysoká a zaostáva za celoslovenským priemerom. Podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním je 2,5%. Z tabuľky č.6 vyplýva, že v tomto ukazovateli je obec pod úrovňou Prešovského kraja a zaostáva aj za celoslovenským priemerom /7,87%/.

Ukazuje sa nutnosť zmeniť dôraz v školskej vzdelávacej sústave na aspekty vzdelávania, ktorými sú možnosti uplatnenia sa absolventov na trhu práce /jazykové vzdelávanie, komunikácia, výchova k celoživotnému vzdelávaniu a pod./. Mimo školskú vzdelávaciu sústavu by malo prebiehať firemné vzdelávanie pracovníkov malých a stredných podnikoch.

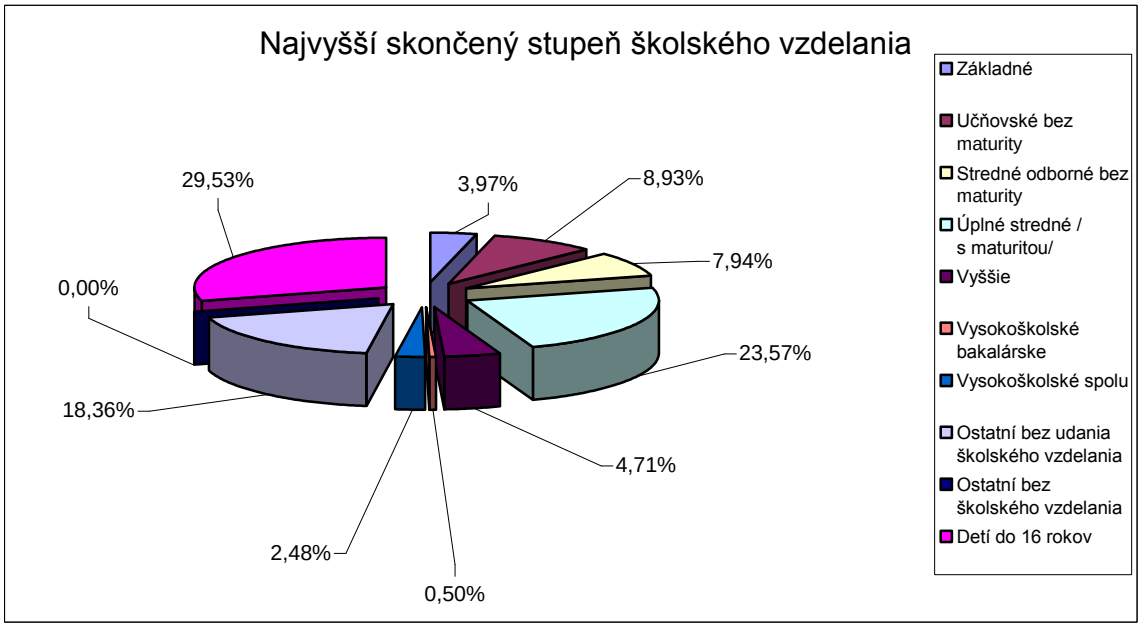

Tabuľka č.7: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet
Slovenská	401
Česká	1
Spolu:	402

Zdroj: Štatistický úrad (2005)

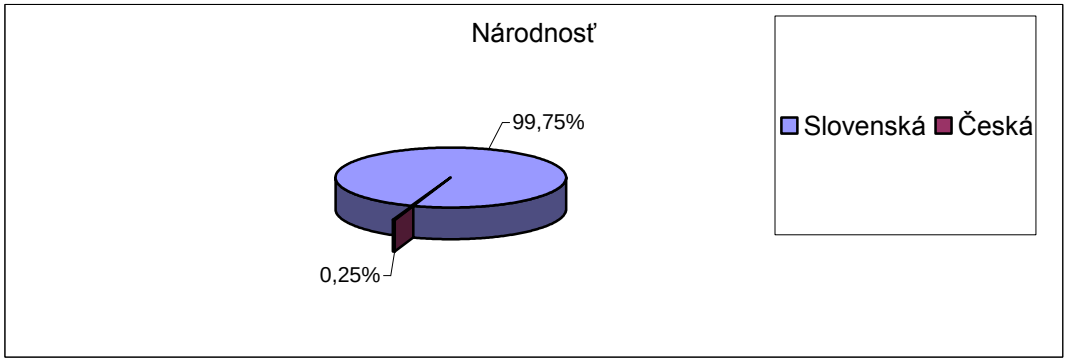

Z hľadiska národnostného zloženia je obyvateľstvo obce výrazne heterogénne čo sa týka počtu národnosti tu bývajúceho obyvateľstva avšak veľkú väčšinu tvorí obyvateľstvo Slovenskej národnosti, ku ktorej sa hlási 99,75 % obyvateľov.

Druhou národnostnou menšinou sú obyvatelia českej národnosti, ktorí tvora 0,25 % obyvateľov. Tieto údaje pochádzajú zo sčítania obyvateľstva, ktoré bolo realizované v roku 2005.

Tabuľka č. 8: Štruktúra obyvateľov podľa materinského jazyka

Materský jazyk	Počet
slovenský	401
český	1
Spolu:	402

Zdroj: Štatistický úrad (2005)

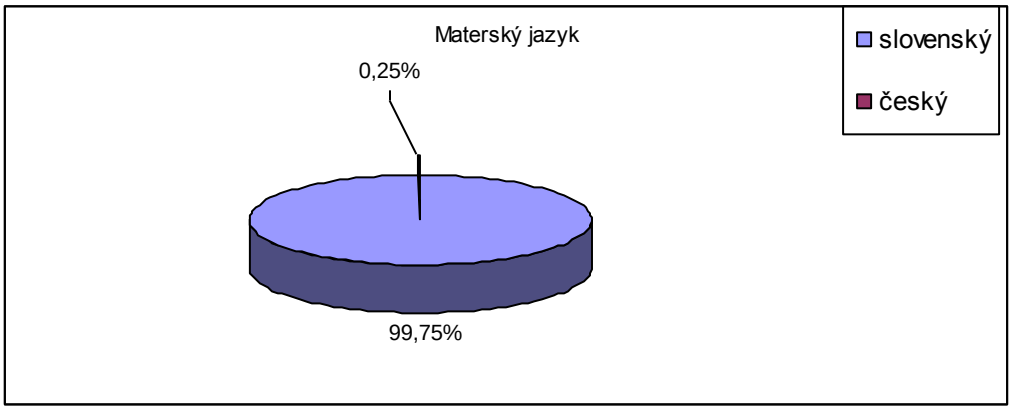

1.1.3. Ekonomická situácia obce

Napriek pokračujúcemu znižovaniu zostáva miera nezamestnanosti ešte stále vysoká a zamestnanosť nízka. Nerovnováha na trhu práce je ovplyvnená predovšetkým štrukturálnymi zmenami, ktoré sa prejavovali predovšetkým redukciou prezamestnanosti v priemysle a doposiaľ sa prejavujú nedostatočnou schopnosťou ekonomiky vytvárať nové pracovné miesta, ktoré by dostatočne nahradili zaniknuté pracovné miesta.

Stále pretrvávajú podstatné regionálne rozdiely, keď sa v jednej časti krajiny sústreďuje vzdelaná a motivovaná pracovná sila priťahovaná kvalitnými miestami a vysokou pridanou hodnotou a na druhej strane existuje veľká časť krajiny vyznačujúca sa veľmi nízkou tvorbou nových pracovných miest a súčasne slabou a nevyhovujúcou štruktúrou pracovných síl.

Najväčším problémom súčasného trhu práce je vysoká miera dlhodobo nezamestnaných osôb, ako aj vysoká nezamestnanosť mladých ľudí.

Najvýznamnejším ukazovateľom na trhu práce je miera nezamestnanosti, ktorá je jedným zo základných kritérií pre klasifikovanie problémových regiónov. Sprievodným javom miery nezamestnanosti je sociálna a ekonomická ohrozenosť.

V obci má nezamestnanosť od roku 2000 stúpajúcu neskôr (2003) klesajúcu tendenciu. Napriek týmto priaznivým tendenciám je však úroveň miery nezamestnanosti v riešenom území stále nad celoštátnym priemerom a k decembru 2006 bola nezamestnanosť v okrese 20,63 % pričom v obci postupne klesla na 4,46%.

Tabuľka č. 9: Nezamestnanosť v obci

Rok	*2000*	*2001*	*2002*	*2003*	*2004*	*2005*	*2006*
Počet nezamestnaných	**30**	**35**	**31**	**39**	**29**	**22**	**18**

Zdroj: OcÚ

Najviac ohrozené skupiny sociálnou exklúziou a chudobou sú deti, dlhodobo nezamestnaní, neúplné rodiny, starší ľudia nad 50 rokov, osoby so zdravotným postihnutím, osoby na rodičovskej dovolenke, rodiny s nezaopatrenými deťmi a ostatné zraniteľné osoby. Riziko sociálneho vylúčenia sa u týchto skupín zvyšuje kvôli ich nízkej atraktívnosti pre zamestnávateľov z dôvodu pracovnej neskúsenosti, nedostatočnej adaptability na meniace sa podmienky práce, nedostatočnej kvalifikácie či vzdelania. U niektorých skupín obyvateľov pretrváva stereotyp viazanosti na sociálny systém a tým dobrovoľné vylúčenie z trhu práce.

Jedným z dôležitých nástrojov predchádzania a zmierňovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj celkového zvyšovania kvality života je podpora prístupu k sociálnym službám a opatreniam sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately.

Miera evidovanej nezamestnanosti v regiónoch SR k 31. 3. 2007

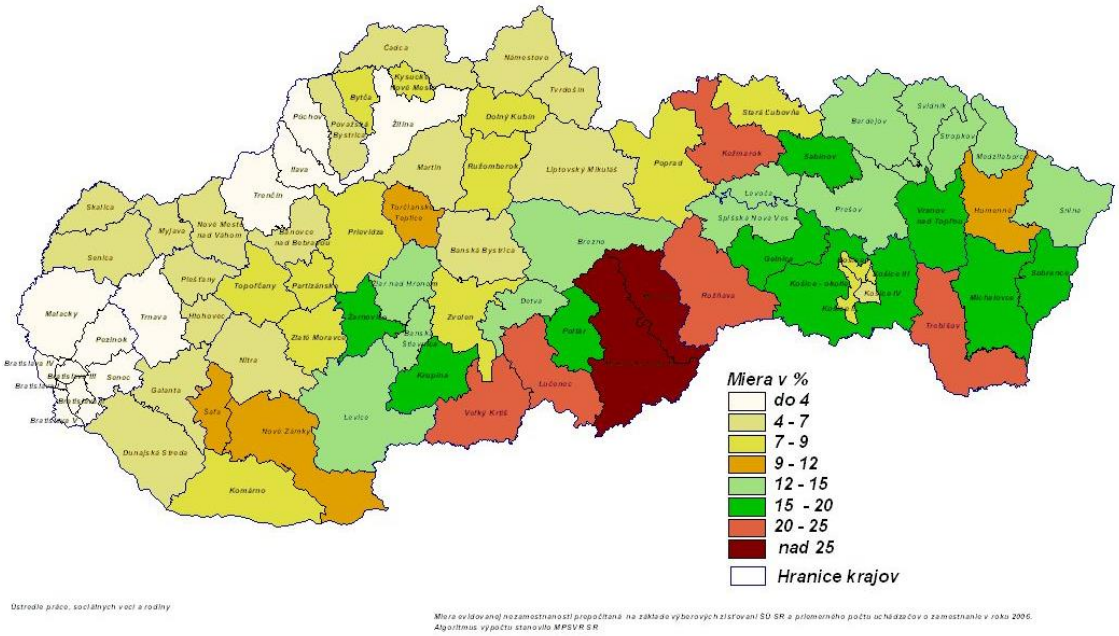

Podľa podkladov Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave sa v katastrálnom území obce Teriakovce nenachádzajú žiadne ložiská nerastných surovín ani žiadne chránené ložiskové územie a riešením rozvoja obce nebudú dotknuté záujmy ochrany a využívania nerastného bohatstva. Na území obce sa neťažia nerastné suroviny a ani nikdy v minulosti tu nebola známa ťažba nerastných surovín. Na území obce sa nenachádzajú ložiská nerastných surovín, ktoré by bolo vhodné ťažiť a preto v riešení nie je potrebné vytvárať predpoklady pre ťažbu nerastných surovín.

1.1.4. Občianska vybavenosť

1.1.4.1. Technická infraštruktúra

Obec Teriakovce je na cestnú sieť napojená prostredníctvom cesty III. triedy v smere Prešov - Prešov m. č. Solivar. - Teriakovce, alebo Prešov - Prešov m. č. Šalgovík - Teriakovce

Cestnú dopravnú sieť sídla tvoria:

- Cesta III . triedy
- Miestne komunikácie (spojovacie a obslužné)

Obec je elektrickou energiou napájaná pomocou 5 transformátorov o celkovej kapacite 1250 kVA a to 3x 250 kVA, 1x 400 kVA a 1x 100 kVA. Elektrickou energiou je napojených 100% obývaných domácnosti.

Telefónne spojenie v obci je napojené nadzemným vzdušným vedením na uzlovú telefónnu ústredňu v Prešove. Obec je taktiež pokrytá signálom v sieti mobilných operátorov a to T – Mobile, O2 ako aj Orange. Signál v sieti oboch mobilných operátorov je na postačujúcej úrovni. Internet v obci je dostupný cez sieť pevnej linky T – Comu, ako aj cez mobilnú sieť oboch operátorov.

Plynofikácia obce bola ukončená v roku 1998 a momentálne je na rozvod zemného plynu napojených 90 % domácnosti.

Na rozvod pitnej vody je napojených 80,1 % domácnosti, rozvody pitnej vody boli spustené do prevádzky v mesiaci december roku 1999 .

V obci je zabezpečený separovaný zber odpadu. Tuhý komunálny odpad je vyvážaný 1x za 14 dni, sklo a plasty sú zbierané a vyvážané 1x za dva mesiace a veľkoobjemový stavebný alebo iný odpad je vyvážaný na základe objednávky. Zber a vývoz odpadu zabezpečuje obec v spolupráci s firmou A.S.A. s.r.o..

1.1.4.2 Sociálna, kultúrna a zdravotná infraštruktúra

V obci sa nachádza prevádzka pohostinského odbytového strediska.

Kultúrny dom sa nachádza v budove obecného úradu a má kapacitu 120 miest. Miestnosť slúži na usporiadavanie rôznych kultúrno-spoločenských akcií, ktoré sú organizované obcou, dobrovoľnými organizáciami, ktorých činnosť prebieha v obci a samotnými občanmi. V kultúrnom dome sa nachádza aj obecná knižnica, ktorá má v súčasnej dobe 1740 knižných jednotiek.

V obci každoročne v mesiaci December organizuje Stolnotenisový turnaj, Február - ples, Október - stretnutie dôchodcov, Jún - deň obce. Minimálne 1x do roka sa koná vystúpenie hudobné - zábavnej skupiny, tanečné zábavy.

Ako premenné s vysoko pozitívnym vzťahom k chudobe boli identifikované zamestnanie, vzdelanie a bydlisko, t. j. región a urbárne/rurálne prostredie. Problematickým elementom pri chudobe je jej reprodukcia na ďalšie generácie. Životy detí sú veľmi významne ovplyvnené okolnosťami života rodičov, akými sú napr. ich vzdelanie a príjem, alebo pracovná pozícia. Výstupy zistené v rámci PISA (2003) ukázali na Slovensku na vysoko významný vplyv výsledkov dieťaťa v škole a socio-ekonomického pozadia, z ktorého dieťa pochádza.

Riziko sociálneho vylúčenia sa u týchto skupín zvyšuje kvôli ich nízkej atraktívnosti pre zamestnávateľov z dôvodu pracovnej neskúsenosti, nedostatočnej adaptability na meniace sa podmienky práce, nedostatočnej kvalifikácie či vzdelania, prispôsobenia pracovného prostredia nárokom postihnutých osôb, dlhodobej absencie v pracovnom procese, straty pracovných návykov a stimulov atď..

Jedným z dôležitých nástrojov predchádzania a zmierňovania chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj celkového zvyšovania kvality života je podpora prístupu k sociálnym službám a opatreniam sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. V súčasnosti na Slovensku je oblasť poskytovania sociálnych služieb a výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately charakterizovaná významnými nedostatkami v sieti služieb a výkonu opatrení (dostupnosť, rôznorodosť, regionálne rozloženie), zameraním na tradičné typy služieb, ktoré nezodpovedajú novodobým poznatkom a potrebám pri predchádzaní sociálnemu vylúčeniu a zabezpečenia kvality života, ako aj nedostatkami v oblasti rozvoja ľudských zdrojov.

Popri nesporných pozitívach decentralizácie a modernizácie verejnej správy je však možné konštatovať nízku mieru aktivity v oblasti sociálnej inklúzie spôsobenú nie práve najlepšími možnosťami obcí na plnenie nových samosprávnych povinností, osobitne v sociálne rizikových oblastiach, nebude možné prekonať bez výraznejšej podpory a cielenia prostriedkov do tejto oblasti.

Po roku 1989, v dôsledku ekonomickej transformácie nastala výrazná vnútorná migrácia Rómov - z obce na vidiek, pričom táto migrácia má väčšinou sociálny charakter. Nie je podmienená vyššími pracovnými príležitosťami na vidieku, ale pomerne drahšími životnými nákladmi v mestách.

Podľa výsledkov monitoringu 620 evidovaných rómskych osídlení vidieckeho aj mestského typu (rok 2005), žije takmer 150 000 Rómov v podštandardných životných podmienkach v mestských a obecných koncentráciách, osídleniach lokalizovaných na okraji obce alebo obce (separované osady), osídleniach, ktoré sú od obce alebo obce priestorovo vzdialené, alebo oddelené prírodnou alebo umelou bariérou (segregované osady).

V uvedenom počte osídlení sa nachádza 4 813 takýchto chatrčí. Z celkového počtu 127 429 obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach bolo 50 082 detí do 15 rokov. Zamestnaných bolo 6 366 občanov a 1 512 občanov pripravujúcich sa na výkon povolania.

1.1.4.3. Bývanie

V obci sa nachádza 100 rodinných domov. Priemerný vek domov bol 30 rokov. Počet bytov dosiahol v obci v roku 2001 hodnotu 105, z toho trvale obývaných bolo 96, čo je 91,4 %. Priemerný počet osôb na jeden byt bol v roku 2001 na úrovni 4,0 osôb, priemerný počet m2 obytnej plochy na 1 osobu dosiahol hodnotu 18,9 m2. Z hľadiska vybavenosti trvale obývaných bytov bolo v obci Teriakovce 94,8 % bytov vybavených vodovodom, 93,8 % kúpeľňou alebo sprchovacím kútom, 92,7 % kanalizáciou, 90,6 % plynom zo siete a 89,6 % trvale obývaných bytov splachovacím záchodom. Na území obce bolo 9 neobývaných domov s 9-imi neobývanými bytmi. Z výsledkov sčítania vyplýva, že domácnosti obyvateľov obce mali v roku 2001 štandard vybavenia zrovnateľný s okresným priemerom pri vyššej úrovni bývania.

Tabuľka č. 11: Rodinné domy

Kategória rodinného domu[2]	Percentuálny podiel
1. kategória	22
2. kategória	27
3. kategória	14
4. kategória a nezistené	37

Zdroj: Štatistický úrad (2005)

Tabuľka č. 12: Obývanosť trvale obývaných bytov

Počet osôb v byte	Trvale obývané byty podľa veľkosti				
	1 obyt. miestnosť	2 izby	3 izby	4 izby	5+ izieb
1		2	8		
2	1	1	12	3	2
3		2	9	2	5
4	2	3	20	3	7
5	1	3	2	1	2
6	2	1		2	3
7+					
Spolu	6	11,7	51,2	11,4	19,8

[2] kategórie domov podľa Štatistického úradu

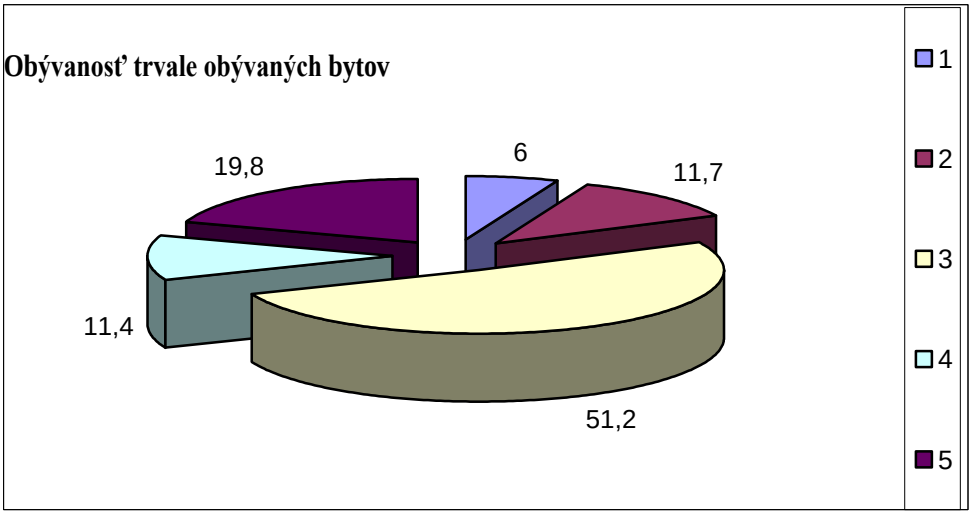

1.1.5. Vzdelávanie a kultúra

Obec je zriaďovateľom materskej školy. Do základnej školy v ročníkoch 1.-9. žiaci dochádzajú do neďalekého Prešova mestskej časti Solivar čo im umožňuje zavedený systém prímestskej hromadnej dopravy.

1.1.6. Životné prostredie

V obci sa nenachádza žiadna priemyselná prevádzka, ktorá by svojou činnosťou podstatne ovplyvňovala kvalitu životného prostredia v obci. Znečisťovanie sídla vzniká len zadymovaním obytnej zóny spaľovaním dreva a uhlia, ktoré sa používa na vykurovanie rodinných domov.

Značné problémy v obci spôsobujú menej prispôsobivý obyvatelia, ktorí odpad nevyvážajú na miesta pre tento účel zriadené, ale vytvárajú čierne skládky odpadu. Likvidácia týchto skládok odpadu stojí obec každoročne nemalé finančné prostriedky.

Významnosť krajinných štruktúr v rámci riešeného územia je determinovaná stabilitou štruktúr. Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavuje diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií. Na základe tejto klasifikácie bola získaná priemerná hodnota stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušania ekologických väzieb v riešenom katastrálnom území. V závislosti od podielu lesných spoločenstiev a iných stabilnejších prvkov v krajine má územie stupeň ekologickej stability – hodnotu 2,02, čo predstavuje územie s nízkou ekologickou stabilitou. Vzhľadom na nerovnomerné pokrytie katastrálneho územia ekostabilizačnými prvkami vyplýva potreba v rámci koncepčného návrhu územného systému ekologickej stability posilniť ekologicky významnejšie štruktúry v katastri a prispieť ku zvýšeniu biodiverzity najmä na poľnohospodárskej pôde.

V riešenom území sa nenachádza žiadna lokalita navrhovaná do sústavy území európskeho významu, schvaľovacia etapa „A“ podľa výnosu číslo 3/2004. V okolí sa nachádzajú lokality území európskeho významu, schvaľovacia etapa „A“ Fintické svahy a Pusté pole. Z lokalít navrhovaných do etapy „B“ sa v okolí riešeného územia nachádzajú lokality navrhovaného územia európskeho významu Šimonka, Sigord a Dúbrava.

Do riešeného územia nezasahuje svojím územím žiadne navrhované vtáčie územie. Najbližšie lokalizované je Chránené vtáčie územie 025 Slanské vrchy. Je však známe, že populácie vtáčích druhov, najmä tých mobilnejších, zalietavajú za potravou na území obce. Priamo v katastrálnom území obce nie sú registrované žiadne významné národné, regionálne ani lokálne mokrade. Na základe prieskumu boli zistené prameniská a skupinové vývery s vlhkomilnou vegetáciou menšieho rozsahu, najmä severovýchodne a východne a južne od obce. V okolí vodných tokov sa nachádzajú vlhké lúky menšieho rozsahu, významné sú aj občasne zaplavované plochy v inundačnom území. Najbližšia významná mokraď v blízkosti

riešeného územia je mokraď Kanaš a mokrade v nive Torysy vo Veľkom Šariši a zárez Stravného potoka Stavenec – Čierna mláka na území obce Pavlovce.

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú významné prírodné pamiatky. Biocentrá ani biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu sa v území nenachádzajú. Ostatné územie naväzujúce na zastavanú časť obce je charakterizované poľnohospodárskou pôdou.

Podľa schváleného Územného plánu VÚC Prešovského kraja je územie obce a jeho najbližšie okolie zaradené do priestoru ekologicky štandartného, to znamená, že územie s urbanizovanou krajinou a prírodným prostredím je ekologicky vyrovnané. Navrhované chránené územia menšieho plošného rozsahu, ako aj lokálne, regionálne a národne významné mokrade v Prešovskom kraji sa podľa zdroja Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na území obce nenachádzajú. V zmysle zákona číslo 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny na celom území katastra obce Teriakovce platí 1. stupeň ochrany.

Realizácia zásahov, ktoré môžu poškodiť alebo zničiť biotop európskeho alebo národného významu, podlieha z hľadiska záujmov ochrany prírody a krajiny vydaniu súhlasu orgánu ochrany prírody a krajiny – Obvodného úradu životného prostredia v Prešove podľa ustanovení zákona číslo 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.

1.2. Analýza realizovaných opatrení

V obcí Teriakovce sa od roku 2005 realizovalo niekoľko väčších investičných akcií na ktoré boli použite finančné prostriedky z vlastných aj cudzích zdrojov. Z cudzích zdrojov to boli finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, rozpočtov jednotlivých ministerstiev, nadačných fondov, rozpočtových kapitol úradu vlády a ESF-SR.

Z vlastných zdrojov bolo za obdobie rokov 2005-2007 preinvestovaných 937 750,- Sk. Celkové rozpočtové náklady na realizáciu jednotlivých aktivít predstavujú 2 734 704,- Sk. Obec sa na celkových finančných nákladoch podieľa 34,29 %.

Hodnota už ukončených realizovaných projektov je 2 957 000,- Sk. Celková hodnota realizovaných aktivít sa v danom období nedá vyčísliť nakoľko niektoré projekty sú v súčasnosti v štádiu výstavby a ich ukončenie je plánované na roky 2007 a 2013.

N á z o v s t a v b y	Rozpočtované náklady	Výška poskytnutej dotácie/ Subjekt poskytujúci dotáciu	Vlastné finančné prostriedky	Cena stavby po ukončení /rok ukončenia
Vodovod II. etapa	1 769 704,-	800 000,- (MŽP SR - SREP)	770 000,-	1 992 000,-
Výmena okien KD	200 000,-	150 000,- (MF SR)	50 000,-	200 000,-
Rekonštrukcia sociálnych zariadení	150 000,-	100 000,- (MF SR)	50 000,-	150 000,-
I. etapa výstavby viacúčelového ihriska	140 000,-	96 000,- (POD)	44 000,-	140 000,-
ÚPN - O	475 000,-	451 250,- (ERDF + ŠR)	23 750,-	475 000,-
CELKOM	2 734 704,-	1 597 250,-	937 750,-	2 957 000,-

1.3. SWOT analýza

SWOT analýza poskytuje celostný pohľad na situáciu obce – na jej silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia rozvoja. Na základe SWOT analýzy možno presnejšie definovať najvhodnejšie ciele, ktoré by zužitkovali najvýraznejšie predpoklady a pozitívne rozvojové impulzy a eliminovali problémy a prípadné riziká. Pomáha tiež identifikovať prioritné oblasti, na rozvoj ktorých sa treba orientovať. Z tohto dôvodu nie je vhodné jej členenie podľa sektorov.

Okrem analýz stavu daného územia je predmetom záujmu aj okolité prostredie, indukujúce pozitívne alebo negatívne vplyvy. Na základe toho sa SWOT analýza člení na analýzu interného prostredia a analýzu externého prostredia.

Podľa povahy sledovaných javov sa v SWOT analýze rozlišujú pozitívne a negatívne faktory. Pozitívne faktory (silné stránky a príležitosti) predstavujú faktory indukujúce rozvojové procesy. Negatívne faktory (slabé stránky a ohrozenia) naznačujú problémy – disparity.

SWOT analýza obce Teriakovce obsahuje vybrané relevantné výsledky prieskumu, ktoré boli v ďalšej etape doplnené o objektívne zistené faktory.

Princíp SWOT analýzy:

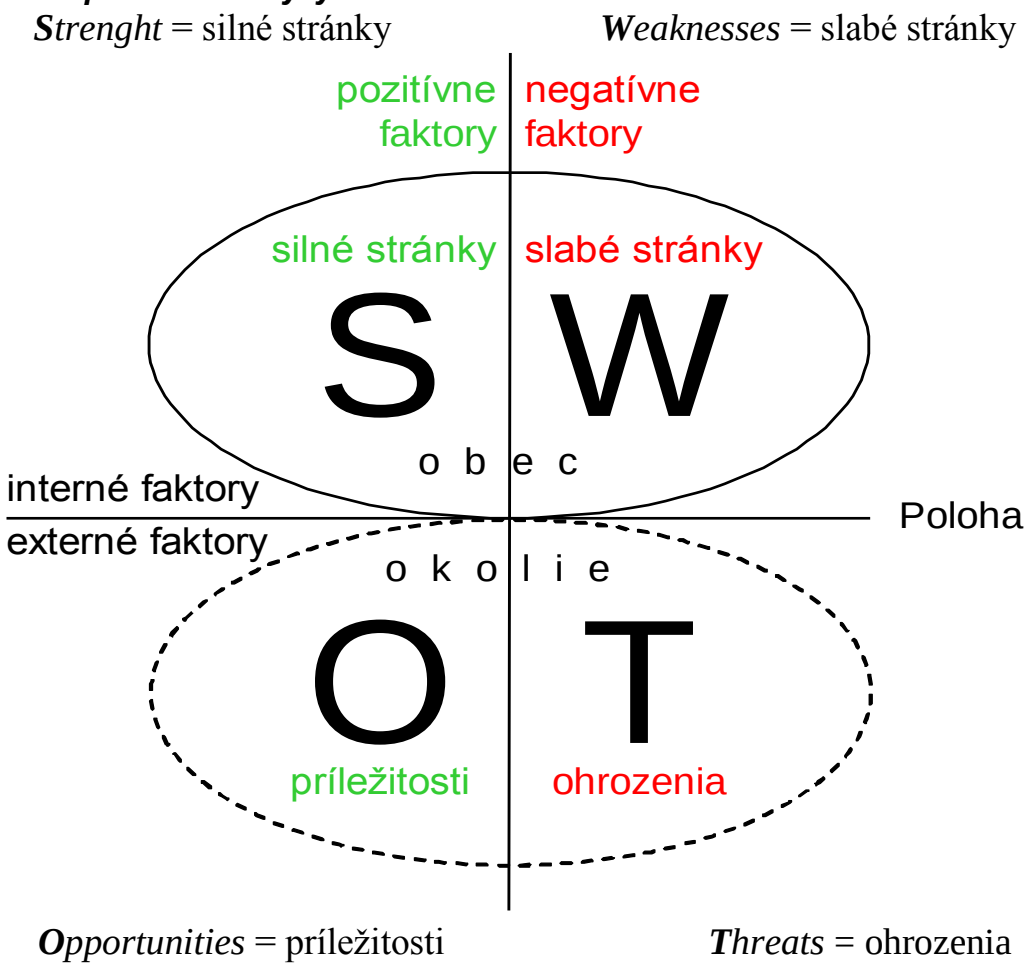

Swot analýza rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

Silné stránky	Slabé stránky
• Dobrá poloha obce • Voľné stavebné pozemky • Vhodné podmienky na podnikanie • Dostatok voľných pracovných síl • Dobrá dopravná dostupnosť • Dobrý potenciál využitia poľnohospodárskej pôdy • Vhodné podmienky na podnikanie v poľnohospodárstve • Vhodné priestory na podnikanie • Tradícia poľnohospodárskej výroby • Silnejúci záujem o ekologické poľnohospodárstvo • Rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie • Existujúci rozsah cestnej siete s napojením na susedné štáty • Blízkosť medzinárodných letísk a letísk • Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energie • Rozmanitá odvetvová štruktúra hospodárstva a tým aj možnosť širokej spolupráce so zahraničnými investormi • Koncentrácia výroby v malých a stredných podnikoch • Voľná a flexibilná pracovná sila • Územný potenciál pre vytvorenie technologických a priemyselných parkov • Existencia spracovateľských podnikov • Dobré prírodné podmienky pre chov HD, ošípaných, oviec a hydiny • Dobré klimatické podmienky pre pestovanie TTP, obilnín a zemiakov • Vhodná geografická poloha pre rast a pestovanie, dorábanie drevnej hmoty • Kvalifikované ľudské zdroje • Vhodná veková štruktúra obyvateľov obce • Záujem väčšiny nezamestnaných nájsť si prácu • Znižujúci trend miery nezamestnanosti • Pocit spolupatričnosti občanov s obcou a regiónom • Dobré fungujúce informovanie obyvateľov v obci a regióne • Vysoký počet živnostníkov podnikajúcich v službách • Dynamický rast služieb v regióne	• malé skúsenosti obyvateľov obce s podnikaním • nedostatok financií na realizáciu aktivít v obci a regióne • malo podnikateľských príležitosti na vidieku • negatívny populačný vývoj • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľov regiónu • Nízky prílev zahraničných investícii • Nízka produktivita práce a nízka ekonomická výkonnosť • Nízky stupeň finalizácie výroby • Nevybudované priemyselné a technologické parky spolu s nepripravenosťou územia na ich výstavbu • Vysoká opotrebovanosť HIM, NIM a zastaralý strojový park • Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, veľká rozdrobenosť vlastníctva pôdneho a lesného fondu • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Rastúci počet nevzdelaných a nekvalifikovaných obyvateľov • Absencia alternatívneho vzdelávania obyvateľov • Nízka miera priemernej mzdy • Veľa ľudí pod hranicou chudoby

Príležitosti	Ohrozenia
• podpora podnikateľských aktivít • prenájom obecných priestorov na podnikateľské účely • možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov • možnosti spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu • dostatok kvalifikovanej pracovnej sily • zmodernizovanie vybavenie strojového parku • zlepšená konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora • silnejúce postavenie prvovýrobcov na trhu • zvýšenie výroby produktov s vysokou pridanou hodnotou • vyššia úroveň odbornosti a informovanosti pracujúcich na vidieku • rozvoj cezhraničnej spolupráce • podpora malého a stredného podnikania • možnosť vytvorenia nových pracovných príležitosti na vidieku, stabilizácia vidieka • možnosť využitia zdrojov EÚ vo vzťahu k profesionalizácii • vytváranie partnerstiev štátnej správy a samosprávy, vzdelávacích inštitúcií a podnikateľskej sféry na rôznych úrovniach • možnosť využívania zahraničných zdrojov	• nedostatok pracovných príležitosti v regióne • útlm poľnohospodárskej výroby • zhoršujúca sa ekonomická situácia v regióne • obmedzený rozpočet na podporu podnikateľských aktivít • rast konkurencie iných regiónov • zvyšovanie nezamestnanosti na vidieku • znižovanie kúpyschopnosti vidieckeho obyvateľstva • odliv kvalifikovaných potenciálnych kapacít z vidieckych oblasti • dlhodobá vysoká nezamestnanosť na vidieku prehlbovanie rozdielu mzdy v typický mužských a ženských povolaniach • nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov • nárast mobility, tranzitnej i regionálnej dopravy • poškodenie prírodného lesného bohatstva nevhodným hospodárením • predražovanie potravín v maloobchodnej sieti • stagnácia už nadviazanej lokálnej, ako aj cezhraničnej spolupráce

Swot analýza vzdelávania, kultúry a športu

Silné stránky	Slabé stránky
• pozitívny vývoj vzdelanostnej štruktúry obyvateľov obce a regiónu • Rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií • Kultúrno-historický potenciál regiónu • Vzdelávacie inštitúcie pre výchovu kvalifikovaných pracovníkov v regióne • Zariadenia pre mimoškolské aktivity detí a mládeže • Vysoká angažovanosť obcí v regióne • Vysoká aktivita spolkov, zborov, súborov, záujmových združení a organizácií formujúcich kultúrny život v obci a regióne	• nízky podiel ekonomický aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní • nedostatočná vzdelanostná úroveň marginalizovanej rómskej komunity • nedostatočná údržba a obnova historických objektov a kultúrno- historického dedičstva • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Nedostatočné vzdelávanie v oblasti poskytovania služieb obyvateľstvu
Príležitosti	**Ohrozenia**
• podpora zaujímavých akcií v regióne • možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov • možnosti spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu • možnosti a podpora vytvárania verejnoprávnych partnerstiev • možnosť oživenia tradičných ľudových remesiel • možnosť využitia zdrojov EÚ vo vzťahu k profesionalizácii • možnosť využívania zahraničných zdrojov	• chýba systém prognózovania perspektívnych odborov v regióne • izolácia školy od praxe • nedostatočne prepojenie medzi výchovno-vzdelávacím procesom a trhom práce • odlev kvalifikovaných pracovnej sily do iných krajov a cudziny • odchod mladých a vzdelaných ľudí z regiónu z dôvodu chýbajúcich perspektív • pokles a strata súkromných iniciatív v oblasti kultúry a športu

Swot analýza občianskej, sociálnej a zdravotnej vybavenosti

Silné stránky	Slabé stránky
• Voľné stavebné pozemky • Dobrá dopravná dostupnosť • Existujúci rozsah cestnej siete s napojením na susedné štáty • Blízkosť medzinárodných letísk a letísk • Dostatočná kapacita kvalitných zdrojov pitnej vody • Potenciál objektov vhodných na využitie v sociálnej oblasti • Existujúci potenciál stredných zdravotných pracovníkov • Vysoký potenciál „alternatívnej dopravy“ pešej a cyklistickej • Kvalitný bytový fond • Realizácia koncepcie problematiky Rómskeho etnika ako celku	• Čiastočne chýbajúca environmentálna infraštruktúra v obci • nedostatočná rozvinutosť cestnej siete • relatívne vysoká miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia predovšetkým rizikových skupín • rozdiely medzi mestom a vidiekom • chýbajúce cestné obchvaty sídiel obcí, • Nedostatočná úroveň protipovodňovej ochrany • Nedostatočná technická infraštruktúra • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Chýbajúce vybavenie škôl technickými a didaktickými pomôckami • Chýbajúce cestné mosty zabezpečujúce kvalitné dopravné prepojenie v obci a v regióne
Príležitosti	**Ohrozenia**
• možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov • rozvoj informačných a komunikačných technológií • existujúca sieť sociálnych zariadení • možnosť realizácie rôznych typov sociálnych služieb • rozvoj manažmentu zdravotníctva • zlepšenie štandardu zdravotníckych zariadení	• chátranie obecného majetku • rast konkurencie iných obcí • nemotivujúca sociálna sieť • pasívne zotrvanie nezamestnaných v sociálnej sieti

Swot analýza životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
• silnejúci záujem o ekologické poľnohospodárstvo • rast záujmu o obnoviteľné zdroje energie • Dostatočná kapacita kvalitných zdrojov pitnej vody • Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energie • Relatívne čistá príroda a pôdny fond • Vysoká ekostabilizačná hodnota • Dostatok kvalitných informačných zdrojov o životnom prostredí • Existujúca koncepcia environmentálnej výchovy • Vysoký podiel zelene v regióne • Vytvorené podmienky pre separáciu odpadu	• Čiastočne chýbajúca technická infraštruktúra • nedostatočné využívanie prírodných zdrojov na výrobu elektrickej energie • Nedostatočná úroveň protipovodňovej ochrany • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Nevyhovujúca kvalita vody povrchových tokov • Nedostatočné povedomie verejnosti a nezáujem o ekologické problémy • Neefektívne uplatnenie environmentálnej výchovy v praxi • Nedostatočná a nekompetentná propagácia a informovanosť o ochrane prírody a krajiny • Existencia lokálnych zdrojov znečistenia životného prostredia • Prítomnosť starých environmentálnych záťaží • Nedostatočné využívanie alternatívnych zdrojov energie
Príležitosti	Ohrozenia
• možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov možnosti • spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu • využívanie netradičných zdrojov energie • efektívne využívanie prírodných zdrojov • znižovanie energetickej a surovinovej náročnosti • zvyšovanie podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie • Cezhraničná spolupráca v oblasti ochrany krajiny • možnosť využívania zahraničných zdrojov • rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby • vzdelávanie a pôsobenie ekologických neziskových organizácií	• zhoršovanie stavu v oblasti životného prostredia • tvorba divokých skládok tuhého komunálneho odpadu • nedostatočné protipovodňové zabezpečenie • zmena klimatických podmienok • poškodenie prírodného lesného bohatstva nevhodným hospodárením • hrozba erózie pôdy • nekoordinovaný rozvoj turizmu • nízka vymožiteľnosť práva v oblasti ochrany životného prostredia • ohrozenie kvality životného prostredia kumuláciou znečistenia

Swot analýza cestovný ruch

Silné stránky	Slabé stránky
• Výhodná geografická poloha obce pre rozvoj turizmu a agroturizmu • Dobré prírodné dispozície regiónu • Voľné stavebné pozemky • Vhodné podmienky na podnikanie • Dostatok voľných pracovných síl • Dobrá dopravná dostupnosť • Vhodné priestory na podnikanie • Prírodný potenciál regiónu • Kultúrno-historický potenciál obce a regiónu • Existujúce oblasti cestovného ruchu v blízkom regióne • Dostatok udržiavaných turistických trás, cyklotrás • Existujúci rozsah cestnej siete s napojením na susedné štáty • Blízkosť medzinárodných letísk a letísk • Voľná a flexibilná pracovná sila • Možnosti využitia bytového a nebytového fondu pre účely CR • Dostatok pracovných síl na vidieku, aj pre rozvoj CR • Dobré podmienky pre poľovníctvo a rybárstvo • Vysoký potenciál „alternatívnej dopravy“ pešej a cyklistickej	• Čiastočne chýbajúca technická infraštruktúra • malé skúsenosti obyvateľov obce s podnikaním • chýbajúce turistické trasy • chýbajúce cyklistické trasy • nedostatočná koordinácia, marketing a propagácia CR • nízka kvalita základných a doplnkových služieb CR • Nedostatočná prezentácia regiónu v zahraničí • Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, veľká rozdrobenosť vlastníctva pôdneho a lesného fondu • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Chýbajúca komplexná ponuka služieb a produktov CR v regióne pre rôzne cieľové skupiny návštevníkov
Príležitosti	**Ohrozenia**
• podpora zaujímavých akcií v regióne • možnosť čerpania financií zo štrukturálnych fondov • spolupráce s okolitými obcami v rámci regiónu • rozvoj cezhraničnej spolupráce • Napojenosť na globálny informačný systém • Rozvoj spolupráce s euroregiónmi • Krajinné danosti pre rozvoj cestovného ruchu • Sledovanie rozvojových trendov v cestovnom ruchu • Prírodný potenciál • možnosť využívania zahraničných zdrojov	• rast konkurencie iných obcí • nekoordinovaný spoločný postup subjektov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu • zníženie návštevnosti a záujmu turistov o obec a región • nekoordinovaný rozvoj turizmu • strata atraktivity územia • nerozvíjanie marketingu územia a úrovne poskytovaných služieb cestovného ruchu

1.4. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Rozvojový potenciál, ľudské zdroje a ekonomická situácia

Rozvojový potenciál, ľudské zdroje a ekonomická situácia	
Kľúčové disparity	**Hlavné faktory rozvoja**
• Nízky podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním a nízka pružnosť vzdelávacieho systému vzhľadom na potreby trhu práce • Odliv kvalifikovaných potenciálnych kapacít z obce • Nízky podiel výdavkov na rozvoj ľudských zdrojov na HDP, nedostatočne previazaný obsah vzdelávania vzhľadom na potreby trhu práce a nedostatočné využívanie potenciálu IKT vo vzdelávacom procese • Vysoká miera nezamestnanosti, vysoký podiel rizikových skupín na celkovej nezamestnanosti a nízka miera zamestnanosti • Relatívne vysoká miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia predovšetkým rizikových skupín s dôrazom na marginalizovanú rómsku komunitu • Starnutie obyvateľstva a s tým súvisiaca veková nevyváženosť v špecifických profesiách • Málo podnikateľských príležitostí v regióne, nedostatočná miera tvorby finančných zdrojov u fyzických osôb, čo zabraňuje rozvoju podnikateľských aktivít	• Dobrá poloha obce, čo sa týka dopravnej dostupnosti a napojenia na región a susedné štáty • Existujúci rastový potenciál a dobré východiská pre rozvoj konkurencieschopnosti v oblasti cestovného ruchu a vidieckeho turizmu • Zvyšovanie atraktivity podnikateľského prostredia podporujúce hospodársky rast a investície • Rast zamestnanosti indukovaný hospodárskym rastom, prílevom PZI a štrukturálnymi zmenami • Vhodné podmienky na rozvoj MSP (stavebné pozemky, priestory) • Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energie • Potenciál kvalifikovaných ĽZ: MSP, voľná a flexibilná pracovná sila • Ďalšie vylepšovanie fungovania trhu práce a zvyšovanie účinnosti aktívnej politiky zamestnanosti

Vzdelávanie, kultúra a šport

Vzdelávanie, kultúra a šport	
Kľúčové disparity	**Hlavné faktory rozvoja**
• Nízky podiel výdavkov na rozvoj ľudských zdrojov na HDP, nedostatočne previazaný obsah vzdelávania vzhľadom na potreby trhu práce a nedostatočné využívanie potenciálu IKT vo vzdelávacom procese • Nedostatočný počet občanov zapojených do celoživotného vzdelávania • Nedostatočná údržba a obnova historických objektov a kultúrno-historického dedičstva • Nedostatočnosť a nedostupnosť športovísk v obci pre obyvateľov a návštevníkov • Nedostatočná realizácia a prezentácia kultúrno – športových aktivít obce • Nedostatok finančných prostriedkov na ďalší rozvoj vzdelávania, kultúry a športu	• Pozitívny vývoj vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov, vysoká miera stredoškolsky vzdelaných a stály záujem obyvateľov o celoživotné vzdelávanie • Dobrá dostupnosť všetkých druhov vzdelávacích zariadení, existujúca sieť vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania • Modernizácia infraštruktúry výchovno-vzdelávacieho procesu • Racionalizácia siete škôl a s tým súvisiaca vyššia efektivita využitia finančných zdrojov na infraštruktúru vzdelávania • Kultúrno – historický potenciál obce • Silný športový a kultúrny potenciál mládeže v obci • Spoločný postup regiónu pri prezentácii kultúrno – historického potenciálu regiónu, tradičných remesiel • Vytváranie verejnoprávnych a cezhraničných partnerstiev • Modernizácia vzdelanostnej, kultúrnej a športovej základne

Občianska vybavenosť, sociálne a zdravotné služby

Občianska vybavenosť, sociálne a zdravotné služby	
Kľúčové disparity	**Hlavné faktory rozvoja**
• Chýbajúca dobudovaná technická a environmentálna infraštruktúra • Nízky podiel ciest vyšších tried a nedobudované miestne komunikácie • Nerovnomerná regionálna vybavenosť environmentálnou infraštruktúrou, nedostatočné opatrenia na ochranu pred povodňami • Zlý technický stav regionálnej infraštruktúry, infraštruktúry verejných služieb a pamiatkového fondu • Nedostatočne využívané chrbtové optické siete, nízka penetrácia IKT v domácnostiach a relatívne vysoké náklady na jej obstaranie • Nepriaznivý zdravotný stav obyvateľstva v dôsledku zmeny štruktúry ochorení, zlá štruktúra služieb ako aj ich nízka efektívnosť a kvalita v dôsledku dlhodobo neriešených systémových nedostatkov • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Chýbajúce kvalitné dopravné prepojenie regiónu • Nevysporiadané vlastnícke vzťahy vzhľadom na dobudovanie technickej a environmentálnej infraštruktúry	• Odstránenie systémových nedostatkov systému sociálnych vecí a zvyšovanie kvality a efektívnosti v oblasti sociálnych vecí • Existencia rozsiahlej siete občianskej vybavenosti, pamiatkového a stavebného fondu Hustota dopravnej infraštruktúry, dopravná infraštruktúra ako súčasť európskej dopravnej infraštruktúry • Nárast počtu obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov, bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu a čističku odpadových vôd a zvyšovanie kvality čistenia odpadových vôd, primerané opatrenia na ochranu pred povodňami • Odstránenie systémových nedostatkov systému zdravotníctva a zvyšovanie kvality a efektívnosti zdravotnej starostlivosti

Životné prostredie

Životné prostredie	
Kľúčové disparity	**Hlavné faktory rozvoja**
• Nízky podiel využívania obnoviteľných zdrojov energie • Nedostatočná úroveň protipovodňovej ochrany • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Nevyhovujúca kvalita vody povrchových tokov • Nedostatočná separácia a spracovanie odpadov • Existencia veľkých znečisťovateľov ovzdušia v blízkosti obce • Nedostatočné povedomie verejnosti a nezáujem o ekologické problémy • Nedostatočná a nekompetentná propagácia a informovanosť o ochrane prírody a krajiny • Prítomnosť divokých skládok tuhého komunálneho odpadu • Vypúšťanie odpadových splaškov a tým narušenie ekostabilizačnej hodnoty regiónu	• Zachovanie druhov a biotopov • Environmentálna politika podporujúca znižovanie negatívnych vplyvov ekonomického rastu na životné prostredie • Vhodný potenciál pre využitie obnoviteľných zdrojov energie • Vytvorené podmienky pre separáciu a likvidáciu odpadov • Nevybudovaná environmentálna infraštruktúra • Zahraničné investície a podpora EÚ • Rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia neziskových organizácií • Realizácia protipovodňových opatrení

Cestovný ruch, vidiecky turizmus a agroturizmus

Cestovný ruch, vidiecky turizmus a agroturizmus	
Kľúčové disparity	**Hlavné faktory rozvoja**
• Nedostatočná úroveň využitia a nízka kvalita služieb cestovného ruchu a vidieckeho turizmu • Čiastočne chýbajúca občianska a environmentálna infraštruktúra • Chýbajúce turistické značenie v obci, nedostatočná koordinácia, marketing a propagácia CR a vidieckeho turizmu • Nízka kvalita základných a doplnkových služieb CR a vidieckeho turizmu • Nedostatočná prezentácia obce a regiónu v zahraničí • Nevysporiadané vlastnícke vzťahy, veľká rozdrobenosť vlastníctva pôdneho a lesného fondu • Nedostatok a nedostupnosť finančných zdrojov • Chýbajúca komplexná ponuka služieb a produktov CR a vidieckeho turizmu v obci pre rôzne cieľové skupiny návštevníkov • Slabá spolupráca s cestovnými kanceláriami a cezhraničná spolupráca • nekoordinovaný spoločný postup subjektov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu a vidieckeho turizmu a tým zníženie návštevnosti a záujmu turistov o obec	• Existujúci nehmotný potenciál cestovného ruchu, rozsiahla verejná finančná podpora rozvoja cestovného ruchu a rozvoj systémov pre zvýšenie efektívnosti a účinnosti destinačného marketingu a úrovne služieb • Výhodná geografická poloha obce, existujúce oblasti CR a vidieckeho turizmu a kultúrno – historický potenciál pre rozvoj turizmu a agroturizmu • Voľné stavebné podmienky a vhodné podmienky na rozvoj MSP • Rozvoj zaujímavých akcií a atrakcií v obci • Prílev kapitálu na vidiek prostredníctvom zvýšenia návštevnosti vidieckych regiónov v súvislosti s vidieckym cestovným ruchom, agroturistikou, rozvojom tradičných remesiel a obnovou dediny • využitie voľných a vhodných súkromných ubytovacích kapacít • rozvoj regiónu prostredníctvom realizácie miestnej stratégie rozvoja • zlepšenie podpory rozvoja a propagácie CR a vidieckeho turizmu

2. Rozvojová stratégia

Predmetom strategickej vízie je zodpovedanie otázky „ako by obec mala vyzerať v budúcnosti v časovom horizonte 8 rokov“. Nasledujúca vízia vyplynula z analýzy SWOT a sú v nej priamo zakomponované jednotlivé rozvojové ciele, ktoré odpovedajú na uvedenú otázku. V rámci aplikovanej metodiky predstavuje strategická vízia ekvivalent globálneho cieľa.

Stratégia rozvoja obce Teriakovce stavia predovšetkým na zhodnotení silných stránok a maximálnom využití príležitostí, vzhľadom k tomu, že všetky problémy a potenciálne ohrozenia nepovažujeme za mimoriadne kritické. Rozvoj obce sa bude orientovať na zachovanie a oživovanie tradičných hodnôt a kolorit vidieckeho prostredia.

V predchádzajúcich častiach programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sme sa zaoberali analýzou a SWOT analýzou, ktorá nám predkladá základný obraz o obci a je východiskom pre stanovenie vízie, to znamená stavu v akom sa bude obec nachádzať z pohľadu dlhodobého plánovania.

Cieľom rozvojovej stratégie je vybudovať príťažlivú obec pre vlastných obyvateľov ako aj návštevníkov obce, zlepšiť súčasný stav životného prostredia v obci, zviditeľniť obec pre potenciálnych turistov a potenciálnych podnikateľov a tým aj posilniť miestnu ekonomiku. K naplneniu týchto našich cieľov je potrebné určiť si priority, ktoré sú pre nás záväzné mi sme si určili tieto ciele a priority.

Globálnym strategickým cieľom obce je zastaviť hospodárske a sociálne zaostávanie obce a čo najskôr nastúpiť na takú cestu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá smeruje ku stálemu znižovaniu disparity medzi obcou a ostatnými obcami a Slovenskom ako celkom v ekonomickej oblasti, sociálnej dynamike, ekologickej rovnováhe a celkovej kvality života

GAP analýza

GAP analýza definuje vzťah medzi súčasným stavom a strategickou víziou. Umožňuje lepšie si uvedomiť, čo treba urobiť preto, aby sa vízia stala realitou. GAP analýza je teda pomenovaním problémov, na riešenie ktorých sa treba zamerať. Pomáha definovať konkrétne projekty, aktivity a opatrenia, ktoré sú predmetom nasledujúcej kapitoly.

Princíp GAP analýzy

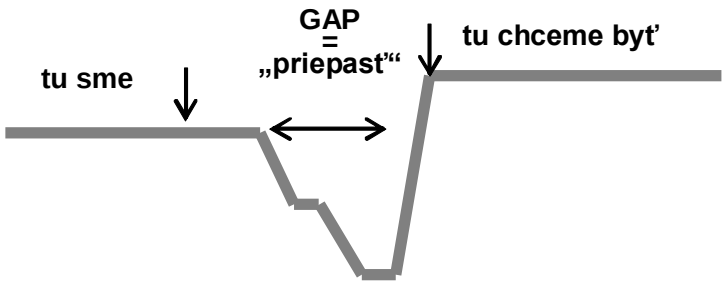

2.1. Ciele a priority

2.1.1. Ciele a priority v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

ciele	priority
• Zastaviť hospodárske a sociálne zaostávanie regiónu a nastúpiť cestu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá smeruje k znižovaniu disparity medzi obcou a ostatnými obcami v kraji a na Slovensku a to v ekonomickej výkonnosti a sociálnej dynamike. Zabezpečiť tu žijúcim obyvateľom vhodné podmienky a ochranu zdravia a sociálnych istôt. Vybudovať obec príťažlivý pre investorov s účelnou štruktúrou podnikov zodpovedajúcou charakteru a špecifickým prednostiam obce.	• Podpora podnikateľského prostredia v regióne, zvyšovanie podpory MSP • podpora rastu zamestnanosti

2.1.2. Ciele a priority v oblasti vzdelávania, kultúry a športu

ciele	priority
• Dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ a vytvorenie systému riadenia výchovy a vzdelávania v nových podmienkach. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce, rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít. Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj kultúry, všestranne podporovať všetky oblasti kultúrneho života a poskytovať platformu pre vzájomnú komunikáciu a koordináciu významných podujatí. Za týmto účelom v maximálnej miere využívať jestvujúci potenciál a zaoberať sa rozvojom a zachovaním tradícií folklóru a ľudových remesiel. Podpora športových aktivít občanov obce – podpora rozvoja telesnej	• Zabezpečiť vhodné podmienky pre vzdelávanie. • Zabezpečiť vhodné podmienky pre rozvoj a činnosť mimoškolských, kultúrnych aktivít občanov a návštevníkov obce • Zabezpečiť vhodné podmienky pre rozvoj a činnosť v oblasti športu a športových aktivít občanov a návštevníkov obce

kultúry, podporovať útvary talentovanej mládeže, a športové kluby v obci. Zlepšenie možnosti voľno-časových športových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl.	

2.1.3. Ciele a priority v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb

ciele	priority
• Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry musí smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potencionálne podnikateľské zóny a zóny bytovej výstavby, ako aj na rekonštrukciu komplexnej infraštruktúry v obci – dopravnej, environmentálnej, informačno- komunikačnej a občianskej. • Vytvoriť sociálnu a zdravotnú sústavu, zodpovedajúcu potrebám obyvateľov a návštevníkov obce, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v sociálnej oblasti a zdravotníctve s dôrazom na kvalitu poskytovaných služieb. Zníženie percenta sociálne ohrozených a odkázaných obyvateľov obce. Zlepšenie sociálnej starostlivosti a služieb pre marginalizované skupiny a deti a podpora sociálneho zapojenia nezamestnaných.	• Podpora komplexnej infraštruktúry v obci. • podpora sociálnej inklúzie • podpora rozvoja zdravotníckych služieb

2.1.4. Ciele a priority v oblasti životného prostredia

ciele	priority
• Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia, využívanie vodných zdrojov, ochrana ovzdušia a nakladanie s odpadmi a celková ochrana a revitalizácia krajiny. Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj. Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie, znižovanie zaťaženosti životného prostredia, dobudovanie environmentálnej infraštruktúry. Podpora environmentálnej výchovy detí predškolského a školského veku i širokej verejnosti.	• Ochrana zložiek životného prostredia • Ochrana prírody a tvorba krajiny • odstraňovanie rizikových faktorov vplývajúcich na životné prostredie • využívanie obnoviteľných zdrojov energie

2.1.5. Ciele a priority v oblasti cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu

ciele	priority
• Rozvinúť odvetvie cestovného ruchu , rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopnosti, socio-ekonomických príležitosti, rastu životnej úrovne, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu regiónu. Podpora budovania, údržby a obnovy turistickej infraštruktúry, propagácia a prezentácia obce. Spojením a vyváženým využívaním prírodných, historických a kultúrnych hodnôt vytvárať podmienky pre posilnenie návštevnosti obce.	• Podpora cestovného ruchu v obci • Rozvoj vidieckeho turizmu a agroturizmu

2.2. Opatrenia a aktivity

2.2.1. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

opatrenia	aktivity
2.2.1.1. Prenájom priestorov a pozemkov vhodných na podnikanie	**2.2.1.1.1**. Výkup pozemkov vhodných na podnikanie **2.2.1.1.2.** Získanie vhodných pozemkov do dlhodobého prenájmu
2.2.1.2. Poskytnutie stimulov pre podnikateľov v obci	**2.2.1.2.1.** Poskytnutie služieb pre podnikateľov v obci, ktorí vytvoria trvalé pracovné miesta pre obyvateľov obce
2.2.1.3. Poskytnutie podpory MSP	**2.2.1.3.1.** Nadviazanie spolupráce so strednými a veľkými podnikateľskými subjektmi v regióne

2.2.2. Opatrenia a aktivity v oblasti vzdelávania, kultúry a športu

opatrenia	aktivity
2.2.2.1. Doplnenie vybavenosti materskej školy	**2.2.2.1.1.** Dovybavenie počítačovej miestnosti výpočtovou technikou **2.2.2.1.2.** Organizovanie vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov a školení pre občanov obce **2.2.2.1.3.** Výstavba a vybavenie detských ihrísk
2.2.2.2. Zachovanie a rozvoj ľudových a kultúrnych tradícií v obci	**2.2.2.2.1.** Organizovanie a zachovávanie tradičných kultúrnych podujatí v obci **2.2.2.2.2.** Podpora spoločných kultúrnych aktivít a cezhraničnej spolupráce **2.2.2.2.3.** Výstavba a rekonštrukcia obecných priestranstiev na športové a kultúrne podujatia v obci **2.2.2.2.4.** Údržba a rekonštrukcia kaplniek **2.2.2.2.5.** zriadenie pamätnej miestnosti a vedenie kroniky

2.2.3. Opatrenia a aktivity v oblasti občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb

opatrenia	aktivity
2.2.3.1. Vytvorenie a prevádzkovanie obecnej webovej stránky	**2.2.3.1.1.** Tvorba a prevádzkovanie obecnej webovej stránky
2.2.3.2. Dobudovanie cestnej infraštruktúry v obci	**2.2.3.2.1.** Rekonštrukcia a výstavba autobusových čakární v obci **2.2.3.2.2.** Výstavba chodníkov v obci **2.2.3.2.3.** Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane mostov **2.2.3.2.4.** Výstavba a údržba rigolov pozdĺž miestnych komunikácií **2.2.3.2.5.** výstavba ochranného zábradlia na nebezpečných úsekoch v obci 300 000 **2.2.3.2.6.** výstavba parkovísk v obci
2.2.3.3. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry	**2.2.3.3.1.** Dobudovanie kanalizácie a napojenie obydlí na ČOV **2.2.3.3.2.** Dobudovanie verejného vodovodu a napojenie obydlí
2.2.3.4. Zabezpečenie vhodných stavebných pozemkov	**2.2.3.4.1.** Zabezpečenie vhodných stavebných pozemkov na individuálnu bytovú výstavbu **2.2.3.4.2.** Nákup pozemkov vhodných na výstavbu bytoviek pre rodiny s nižším príjmom
2.2.3.5. Vybudovanie technickej a environmentálnej infraštruktúry	**2.2.3.5.1**. Rekonštrukcia a rozšírenie elektrickej prípojky, verejného osvetlenia a obecného rozhlasu **2.2.3.5.2.** Dobudovanie dopravnej infraštruktúry v obci **2.2.3.5.3.** Výstavba chodníkov a prístupových komunikácií na obecnom cintoríne
2.2.3.6. Rekonštrukcia obecného majetku	**2.2.3.6.1.** Výstavba budovy požiarnej zbrojnice **2.2.3.6.2.** Rekonštrukcia Kultúrneho domu **2.2.3.6.3.** Výstavba domu smútku a rozšírenie cintorína **2.2.3.6.4**. Zriadenie a vybavenie klubu dôchodcov **2.2.3.6.5.** Zriadenie a vybavenie klubu mládeže **2.2.3.6.6.** Rekonštrukcia a modernizácia budovy obecného úradu a kultúrneho domu

2.2.4. Opatrenia a aktivity v oblasti životného prostredia

opatrenia	aktivity
2.2.4.1. Ochrana a revitalizácia krajiny	**2.2.4.1.1.** Odstraňovanie divokých skládok TKO **2.2.4.1.2.** Realizácia projektov protipovodňových opatrení **2.2.4.1.3.** Vybudovanie obecnej kompostárne
2.2.4.2. Regulácia vodných tokov	**2.2.4.2.1.** čistenie a úprava koryta a spevnenie brehov obecného potoka
2.2.4.3. Výsadba a ochrana trávnych porastov stromov a drevín	**2.2.4.3.1.** zlepšovanie stavu zelene verejných priestranstiev v obci
2.2.4.4. Ochrana a využívanie vodných zdrojov	**2.2.4.4.1.** ochrana a čistenie vodných zdrojov

2.2.5. Opatrenia a aktivity v oblasti rozvoja cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu

opatrenia	aktivity
2.2.5.1. Propagácia obce a jej okolia	**2.2.5.1.1.** vytvorenie informačno propagačného bulletinu o obci a jej okolí
2.2.5.2. Výstavba a udržiavanie turistických náučných trás	**2.2.5.2.1.** Vybudovanie a udržiavanie trasy pre peších turistov **2.2.5.2.2.** Vybudovanie, označenie a údržba cyklistických trás **2.2.5.2.3.** Výstavba náučných a poznávacích lesných chodníkov

2.3. Opis rozvojovej stratégie

Definované ciele obce vychádzajú z porovnávania a selekcie strategických cieľov s vyššími programami rozvoja a ich prejednávania a zjednotenia na úrovni zástupcov obce.

Pre vyhodnotenie plánovanej stratégie je potrebné určiť aj merateľné ukazovatele, ktoré budú sledované počas navrhovaného obdobia. V prípade rozvojovej stratégie budú takýmito ukazovateľmi projekty navrhované obcou. Ukazovatele sú rozdelené podľa oblastí v súlade so špecifickými cieľmi stanovenými v stratégii rozvoja.

Globálna strategická vízia obce:
konkurencieschopná a všestranne rozvinutá obec s rozvinutou infraštruktúrou, s vysokou vzdelanostnou úrovňou, flexibilná a schopná využívať všetky zdroje /prírodné, kultúrne, historické, ľudské, hospodárske a finančné/ pri zachovaní prírodných a kultúrnych hodnôt a pamiatok regiónu.

- Zastaviť hospodárske a sociálne zaostávanie obce a nastúpiť cestu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá smeruje k znižovaniu disparity medzi obcou a ostatnými obcami v kraji a na Slovensku a to v ekonomickej výkonnosti a sociálnej dynamike. Zabezpečiť tu žijúcim obyvateľom vhodné podmienky a ochranu zdravia a sociálnych istôt. Vybudovať obec príťažlivý pre investorov s účelnou štruktúrou podnikov zodpovedajúcou charakteru a špecifickým prednostiam obce.

- Dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ a vytvorenie systému riadenia výchovy a vzdelávania v nových podmienkach. Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce, rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít. Vytvárať optimálne podmienky pre rozvoj kultúry, všestranne podporovať všetky oblasti kultúrneho života a poskytovať platformu pre vzájomnú komunikáciu a koordináciu významných podujatí. Za týmto účelom v maximálnej miere využívať jestvujúci potenciál a zaoberať sa rozvojom a zachovaním tradícií folklóru a ľudových remesiel. Podpora športových aktivít občanov obce – podpora rozvoja telesnej kultúry, podporovať útvary talentovanej mládeže, a športové kluby v obci. Zlepšenie možnosti voľno-časových športových aktivít detí, mládeže a dospelých podporujúcich zdravý životný štýl.

- Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry musí smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potencionálne podnikateľské zóny a zóny bytovej výstavby, ako aj na rekonštrukciu komplexnej infraštruktúry v obci – dopravnej, environmentálnej, informačno- komunikačnej a občianskej.

- Vytvoriť sociálnu a zdravotnú sústavu, zodpovedajúcu potrebám obyvateľov a návštevníkov obce, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v sociálnej oblasti a zdravotníctve s dôrazom na kvalitu poskytovaných služieb. Zníženie percenta sociálne ohrozených a odkázaných obyvateľov obce. Zlepšenie sociálnej starostlivosti a služieb pre marginalizované skupiny a deti a podpora sociálneho zapojenia nezamestnaných.

- Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia, využívanie vodných zdrojov, ochrana ovzdušia a nakladanie s odpadmi a celková ochrana a revitalizácia krajiny. Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj. Zlepšenie starostlivosti o životné prostredie, znižovanie zaťaženosti životného prostredia, dobudovanie environmentálnej infraštruktúry. Podpora environmentálnej výchovy detí predškolského a školského veku i širokej verejnosti.

- Rozvinúť odvetvie cestovného ruchu , rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopnosti, socio-ekonomických príležitosti, rastu životnej úrovne, vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu regiónu. Podpora budovania, údržby a obnovy turistickej infraštruktúry, propagácia a prezentácia obce. Spojením a vyváženým využívaním prírodných, historických a kultúrnych hodnôt vytvárať podmienky pre posilnenie návštevnosti obce.

Merateľné ukazovatele nie je možné objektívne zhodnotiť, nakoľko nie je známa celková čiastka finančných prostriedkov na podporu rozvojovej stratégie. Úspešnosť a realita ukazovateľov závisí od kvality vypracovaných projektov a od ich následnej úspešnosti v hodnotiacom procese štrukturálnych fondov.

Tento programový dokument plne zohľadňuje **horizontálne priority** Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007-2013, ktoré sú svojím charakterom a vplyvmi prierezovými témami všetkých priorít a budú rešpektované pri každom projekte/skupine projektov operačných programov, bez ohľadu na podporovanú tému alebo územie.

Tab. 13: Prehľad **horizontálnych priorít** Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007-2013

Horizontálna priorita	Cieľ horizontálnej priority
A. marginalizované komunity	Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne MRK a zlepšenie ich životných podmienok
B. rovnosť príležitostí	Zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie
C. trvalo udržateľný rozvoj	Zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu
D. informačná spoločnosť	Rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti

Prameň: Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007-2013

Prehľad osí, cieľov a priorít

Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007-2013

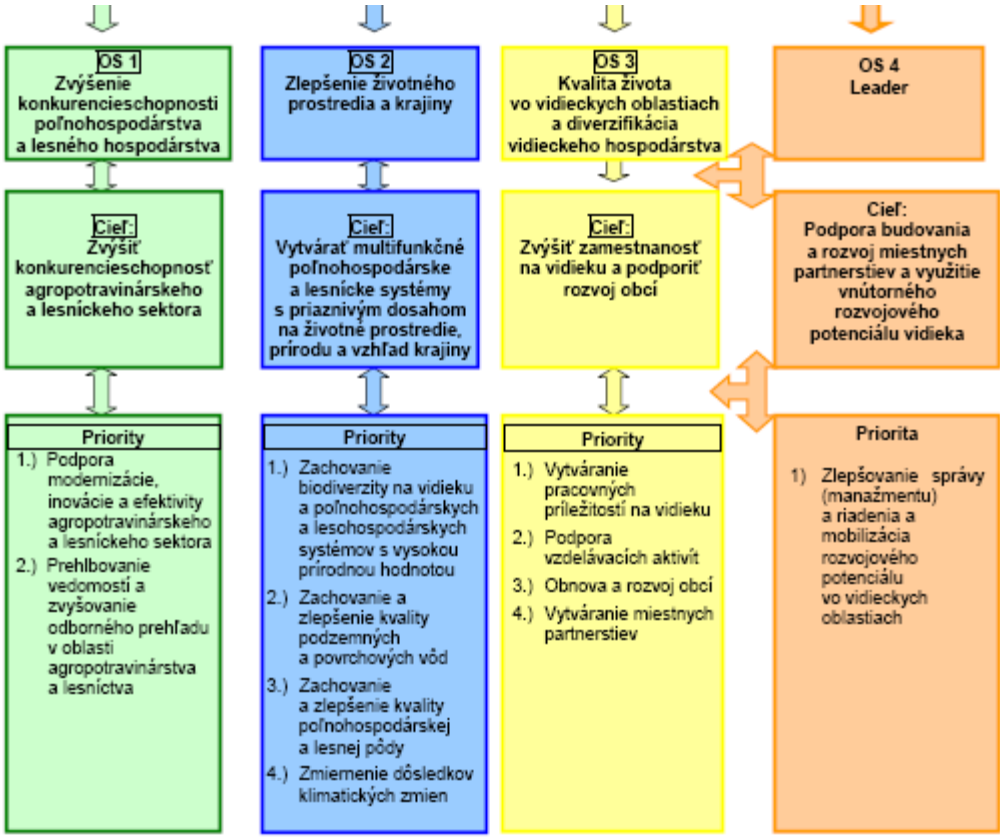

Prameň: Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007-2013

3. Financovanie plánov (zdroje financovania)

Mnohé aktivity a opatrenia predstavujú finančne náročné projekty. Je preto nevyhnutné identifikovať zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu.

Pre jednotlivé aktivity, opatrenia a projekty sú v kapitole 5 – Akčné plány definované subjekty, ktoré ich budú financovať, ako aj odhadované náklady (pokiaľ ich bolo možné špecifikovať). Vzhľadom k tomu, že v aktuálnej fáze nie je možné výšku nákladov presne určiť, bude finančná tabuľka vyplnená dodatočne (vo fáze rozpracovania daného projektu a príprave žiadosti o finančný príspevok).

Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov, tak ako boli definované v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce, budú v zásade pochádzať z troch zdrojov:

3.1 verejné zdroje (mestský rozpočet, štátny rozpočet)

3.2 súkromné zdroje

3.3 fondy Európskej únie

3.1 Verejné zdroje

Ako ukázala analýza majetkovej a rozpočtovej situácie, zdroje obce neumožnia všetky investície. Dôležité bude preto získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov, predovšetkým fondov EÚ.

Je samozrejme nutné počítať aj s variantom zamietnutia žiadosti o finančný príspevok. V takom prípade bude potrebné určiť náhradné zdroje financovania. Niektoré projekty je možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy rozložené na dlhšie časové úseky z mestského rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

V súčasnosti majú mestá a obce len minimálne možnosti získania grantov zo štátneho rozpočtu na rozvojové aktivity (ak nepočítame automatické dofinancovanie príspevku zo štrukturálnych fondov). Väčšina štátnych fondov bola zrušená; jediným fondom poskytujúcim aspoň limitovanú nenávratnú finančnú pomoc pre investičné projekty obcí je Štátny fond rozvoja bývania. Z neho môžu pri výstavbe obecných nájomných bytov podľa stanovených kritérií (rozloha bytu do 90 m^2, pre rodiny s príjmami do 3,5 násobku životného minima) získať nenávratný finančný príspevok vo výške 30% alebo 20% nákladov a na prefinancovanie zvyšných 70%, resp. 80% nákladov možno získať od ŠFRB úver na 30 rokov s úročením 1,2%. So zdrojmi tohto fondu uvažuje aj projekt E.2.1.

V minulom období zohrával dôležitú úlohu pri rozvoji environmentálnej infraštruktúry Štátny fond životného prostredia, pričom v súčasnosti bol opätovne vytvorený pod názvom Environmentálny fond. Čerpanie zdrojov z tohto fondu bude možné od roku 2006.

3.2 Súkromné zdroje

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formou investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor hľadá primárne ziskovú návratnosť, ich význam pre regionálny rozvoj spočíva v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov.

Investovanie súkromných prostriedkov do neziskových aktivít je u nás zatiaľ zriedkavé, rovnako ako v zahraničí často realizované investovanie na báze Joint Ventures – t.j. podniky so spoločným kapitálovým vkladom verejného subjektu (miestnej samosprávy) a súkromnej spoločnosti.

Vzhľadom k obmedzenej investičnej sile ekonomických subjektov pôsobiacich v obci bude potrebné zamerať pozornosť aj na externé subjekty a aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov.

Pokiaľ ide o projekty a aktivity obsiahnuté v tomto dokumente, časť z nich počíta s príspevkami zo súkromných zdrojov, napríklad formou sponzorských príspevkov.

3.3 Fondy Európskej únie

Po vstupe SR do Európskej Únie sa mestám a ďalším subjektom otvorili možnosti získania dodatočných finančných prostriedkov z fondov EÚ. Európska regionálna politika si kladie za cieľ vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity. Je založená na štyroch štrukturálnych fondoch:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – financuje infraštruktúru, investície do tvorby pracovných príležitostí, miestne rozvojové projekty a pomoc malým firmám
- Európsky sociálny fond (ESF) – podporuje návrat nezamestnaných a znevýhodnených skupín do pracovného života, najmä financovaním odbornej prípravy a systému podpory ich zamestnávania
- Európsky poľnohospodársky a garančný fond (EAGGF) – finančne podporuje rozvoj vidieka a pomoc farmárom najmä v zaostávajúcich regiónoch.
- Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG) – pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel

Pre zabezpečenie realizácie rozvojových projektov obce Teriakovce sa počíta s využitím zdrojov z fondu ERDF (projekty a aktivity), v menšej miere aj z ESF (aktivity realizované prostredníctvom ÚPSVaR).

Pri zámere čerpania štrukturálnych fondov je potrebné pamätať na to, že z nich je v prípade územia spadajúceho pod Cieľ 1 (celé územie SR okrem Bratislavy) možné pokryť maximálne 75% oprávnených nákladov (v prípade verejného sektora). Ďalších 20% je spolufinancovaných zo štátneho rozpočtu. Konečný prijímateľ je povinný znášať 5% z celkových oprávnených nákladov. V praxi však je potrebné z mestského rozpočtu

financovať väčší podiel, keďže nie všetky náklady spadajú do kategórie oprávnených výdavkov. Z tohto dôvodu sa skutočný podiel spolufinancovania obce môže zvýšiť až na 20% i viac. Ak je konečným prijímateľom súkromná firma, výška príspevku zo štrukturálnych fondov je nižšia a predstavuje maximálne 15% z celkových oprávnených nákladov. V tomto prípade sa na poskytovanie podpory vzťahujú pravidlá štátnej pomoci, ktoré určujú intenzitu štátnej pomoci diferencovane pre rôzne účely (na základe Zákona č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci).

Aby SR mohla v čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, bol vypracovaný Národný strategický referenčný rámec, ktorý sa realizuje prostredníctvom operačných programov. Pri spracovaní tohto dokumentu boli plno akceptované najvýznamnejšie rozvojové dokumenty týkajúce sa územia obce: Národný plán regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007-2013 (NSRR), Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, Územný plán veľkého územného celku Prešovský samosprávny kraj, Správa o stave životného prostredia Prešovského kraja k roku 2006, Sektorové operačné programy a Regionálny operačný program.

Stratégia, priority a ciele NSRR budú implementované prostredníctvom 11 operačných programov v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teriakovce zohľadňuje možnosti získavania zdrojov zo spomenutých operačných programov.

Tab14: Prehľad operačných programov NSRR v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ

Operačný program	Špecifická priorita NSRR	Fond	Príspevok ES (v EUR)	
			Špecifická priorita	Operačný program
Regionálny OP	regionálna infraštruktúra	ERDF	1 445 000 000	1 445 000 000
Životné prostredie	environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	ERDF KF	230 756 935 1569 243 065	1 800 000 000
Doprava	dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava	ERDF KF	877 409 097 2 329 495 498	3 206 904 595
Informatizácia spoločnosti	informatizácia spoločnosti	ERDF	993 095 405	993 095 405
Výskum a vývoj	výskum a vývoj a infraštruktúra vysokých škôl	ERDF ERDF	1 009 415 373 200 000 000	1 209 415 373
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	ERDF	772 000 000	772 000 000
Zdravotníctvo	modernizácia zdravotníctva	ERDF	250 000 000	250 000 000
Vzdelávanie	moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť	ESF	617 801 578	617 801 578
Zamestnanosť a sociálna inklúzia	podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	ESF	881 801 578	881 801 578
Bratislavský kraj	Infraštruktúra, inovácie a informatizácia	ERDF	87 000 000	87 000 000
Technická pomoc		ERDF	97 601 421	97 601 421
Všetky fondy v NSRR spolu			**11 360 619 950**	**11 360 619 950**
ERDF spolu			**5 962 278 231**	**5 962 278 231**
KF spolu			**3 898 738 563**	**3 898 738 563**
ESF spolu			**1 499 603 156**	**1 499 603 156**

Prameň: Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007-2013

Na hľadanie spoločných riešení problémov zasahujúcich celé územie EÚ boli založené špeciálne programy, známe ako Iniciatívy Spoločenstva. Z celkového počtu 4 iniciatív sú pre SR na skrátené programovacie obdobie rokov 2004 - 2006 otvorené dve – INTERREG III a EQUAL. Vzhľadom k ich zameraniu na podporu cezhraničnej spolupráce (Interreg), resp. elimináciu diskriminovaných skupín obyvateľov (Equal) je možné počítať s ich využitím pre kofinancovanie projektov obce Teriakovce. V budúcom programovacom období budú popri spomínaných dvoch iniciatívach otvorené aj iniciatívy URBAN II a LEADER+. Z nich by z hľadiska možnosti získania finančných prostriedkov do úvahy pripadala iniciatíva LEADER+ cielená na podporu spájania aktívnych subjektov vo vidieckych komunitách a ekonomickej sfére pri hľadaní nových miestnych stratégií udržateľného rozvoja.

Nové programovacie obdobie pre roky 2007-2013 prinesie zmeny v celkovej alokácii finančných prostriedkov, ako aj zmeny prioritných smerov podpory. Preto bude na základe operačných programov budúceho programovacieho obdobia nutné preveriť možnosti financovania projektov obsiahnutých v tomto dokumente. To sa týka hlavne projektov druhého sledu podaných po roku 2007.

V roku 2013 obec Teriakovce sa intenzívne bude starať o marginalizované skupiny a bude podporovať rovnosť príležitostí. Ľudia sa budú zaujímať o dianie v obci a venovať svoj čas aj skrášľovaniu svojho okolia a obce. V ekonomike obce merateľný význam bude mať vidiecky cestovný ruch a turistika využívajúca polohu na rozhraní Prešova a Slánskych vrchov, ako aj potenciál miestnych národných kultúrnych pamiatok a lokálnej ľudovej kultúry. Mládež obce bude navštevovať moderné objekty predškolskej a školskej infraštruktúry, pre obyvateľov obce budú slúžiť zrekonštruované, resp. novovybudované parkové a oddychové zóny. Pre záujemcov o bývanie v obci budú k dispozícii stavebné pozemky pre individuálnu bytovú výstavbu, ako aj nájomné byty. Technická infraštruktúra obce bude na dobrej úrovni. Kvalita životného prostredia bude vysoká, bez miery zaťaženia životného prostredia hlukom, splodinami motorových vozidiel a zhoršujúcou sa bezpečnosťou obyvateľov obce, aj vodičov.

4. Zabezpečenie realizácie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je strednodobým dokumentom, na základe ktorého sa uskutočňuje podpora miestneho rozvoja s dôrazom na sociálno-ekonomickú sféru. Možno ho charakterizovať ako program cielených opatrení, prípadne intervencií, navrhnutý pre oživenie ekonomického a sociálneho rozvoja. Má konkretizovať oparenia nevyhnutné pre dosiahnutie strategických cieľov.

Program rozvoja je dôležitý predovšetkým tým, že zhrňuje základné informácie k stratégií vo všetkých súvislostiach rozvoja. Predkladá sa rôznym komisiám na vyššej programovacej úrovni a slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektov.

Ďalej slúži ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu partnerov na území obce.

Realizácia programu sa vykonáva na základe projektov a pri ich špecifikácií a výbere dochádza k združovaniu záujmov a finančných prostriedkov. Okrem súkromnej podnikateľskej bázy sú to napríklad partneri, ktorí čerpajú zdroje aj z iných fondov EÚ. Vhodnými partnermi sú napr. vysoké školy , výskumné a technologické inštitúcie.

Pri realizácií programu sa podieľajú mnohí účastníci jednotlivých projektov a k tomu je potrebné zabezpečiť vhodnú organizáciu a riadenie tohto procesu, ktorý pozostáva z plánovacích , komunikačných činnosti ako aj monitorovania, hodnotenia a aktualizácie programu

Zodpovednosť za plnenie celého programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce má najvyšší orgán na čele so starostom obce.

4.1. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Štruktúra inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce najvyšším orgánom je zastupiteľstvo obce.

Zastupiteľstvo obce

Starosta a najvyšší orgán príma rozhodnutia o postupe programu, ustanovuje riadiacu osobu alebo skupinu, ktorá je poverená riadením procesu. Schvaľuje návrhy a projekty rozvoja a dojednáva partnerské vzťahy. Hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu. Zabezpečuje realizáciu programu a rozhoduje o zmenách.

Riadiaca skupina

Činnosť riadiacej skupiny v obci preberá najvyšší organ. Hlavnou činnosťou manažmentu programu je zabezpečiť organizačné a technické zabezpečenie programu, vykonávať kontrolu fyzickú, ekonomickú a kvalitatívnu ako aj pomocou ukazovateľov vykonať monitoring a viesť evidenciu. Ďalšou činnosťou riadiacej skupiny je urobiť priebežné a záverečné hodnotenie a spracovanie správ o stave a výsledkoch.

Pracovná skupina

Zloženie pracovnej skupiny odráža príslušný rozsah záujmov na území obce. V skupine by mali byť reprezentanti verejného a súkromného sektoru z obce ako aj partneri zúčastňujúci sa na realizácií programu. V skupine by mali byť odborne zdatní a spoločenský uznávaní ľudia. Súčasťou skupiny môže byť aj externý konzultant, ktorý je fundovaným pomocníkom vo všetkých fázach programu.

Pracovná skupina vykonáva tieto hlavné činnosti. Vykonáva rozbory pre zabezpečenie programu a posudzuje jednotlivé projekty programu. Prejednáva vecnú problematiku s partnermi . Spracováva a preberá dokumentáciu projektov a rieši operatívne problémy, ktoré vznikajú pri realizácií programu. Ďalej spracováva a predkladá návrhy pre aktualizáciu programu.

Verejnosť

Účasť verejnosti je zvlášť dôležitá pretože určuje výslednú legitimitu a dôveryhodnosť celého programu ako aj jeho plnenie a záväznosť.

Verejnosť sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje prostredníctvom svojich zástupcov a účasťou na prejednávaní čiastkových a celkových výsledkov

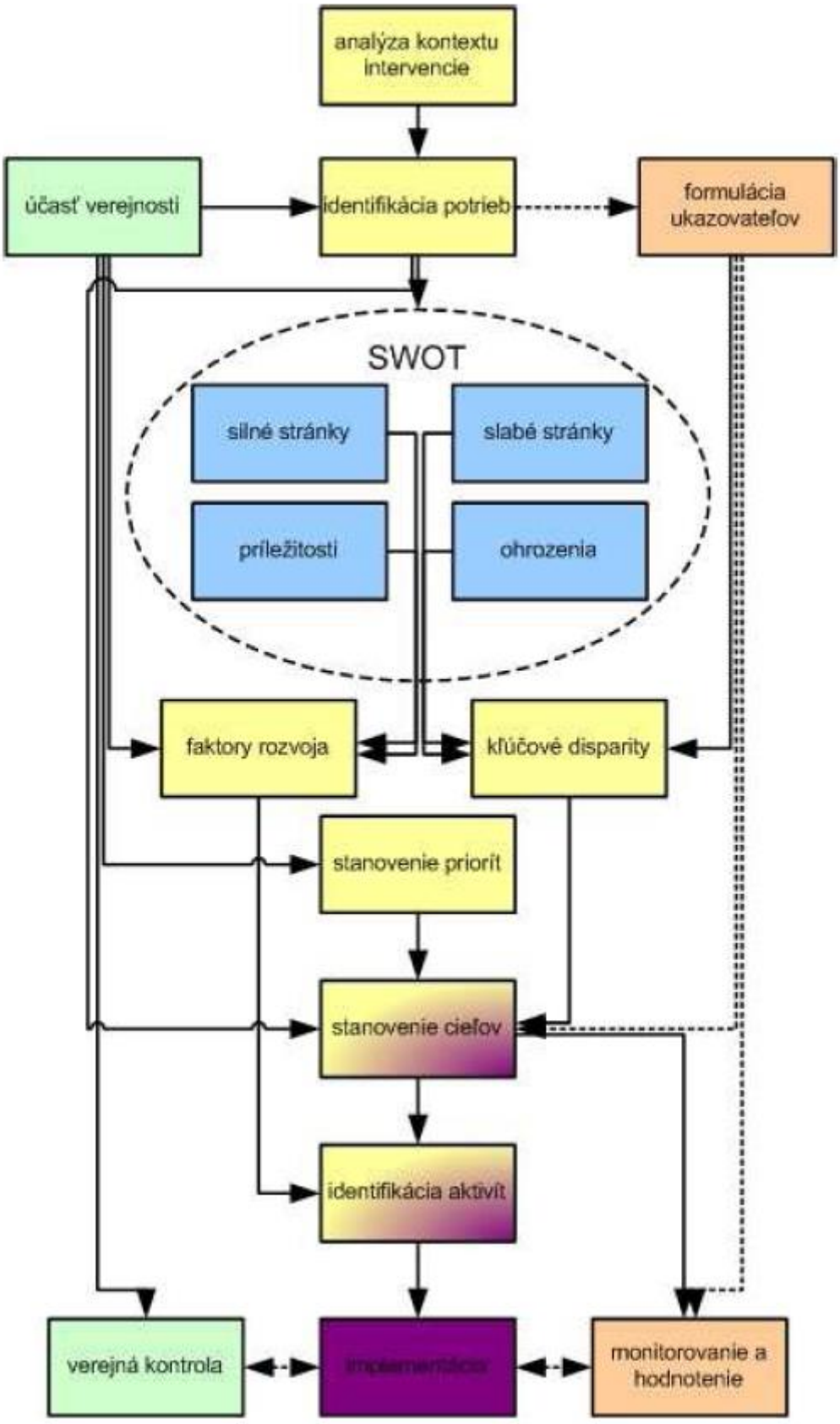
analýza kontextu intervencie
účasť verejnosti
identifikácia potrieb
formulácia ukazovateľov
SWOT
silné stránky
slabé stránky
príležitosti
ohrozenia
faktory rozvoja
kľúčové disparity
stanovenie priorít
stanovenie cieľov
identifikácia aktivít
verejná kontrola
monitorovanie a hodnotenie

4.2. Monitorovanie a hodnotenie

Monitoring znamená sledovanie a preberanie výstupov , financovanie jednotlivých činnosti , projektov alebo etáp. Je ho potrebné vykonávať voči stanoveným ukazovateľom špecifických cieľov programu. Výsledky je potrebné tiež spracovať pretože sú súčasťou správ pre vyššie úrovne programov a administratívu fondov.

Monitorovanie plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie.

Základným zdrojom monitorovacích údajov je žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku, ktorá obsahuje informácie o žiadateľovi a jeho partneroch na projekte, informácie o projekte, názvy a očakávané hodnoty merateľných ukazovateľov projektu a finančný plán projektu.

Monitorovacia správa projektu predkladaná príjemcom pomoci obsahuje účtovnú závierku príjemcu pomoci a reálne hodnoty a merateľných ukazovateľov výstupu, výsledku a dopadu realizovaného projektu.

Pri monitoringu nesmieme zabúdať na žiadosti o prostriedky vrátane zúčtovacích dokladov ako výstup procesu finančného riadenia, ktorý obsahuje sumy deklarovaných oprávnených výdavkov projektov, sumy uznaných oprávnených projektov ako aj sumy neoprávnených výdavkov projektu a dátumy prijatia a zaúčtovania žiadosti o platbu na platobnej jednotke.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja obce bude obsahovať nasledovné činnosti:

- systematické zbieranie vybraných informácií súvisiacich s realizáciou strategických cieľov,
- spracovanie porovnávacích a tematických analýz, príprava priebežných správ poukazujúcich na stupeň realizácie v hlavných oblastiach spoločenského a hospodárskeho života,
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie súladu medzi prijateľnými cieľmi a opatreniami a dosiahnutými výsledkami.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh.

Monitorovanie rozvoja obce– vybrané ukazovatele kvality dobrého riadenia rozvoja územia

Pomocou uvedených ukazovateľov je možné hodnotiť pozitívne alebo negatívne zmeny v rozvoji územia. V prípade negatívneho vývoja v niektorej z uvedených oblastí môže Koordinačná komisia pre riadenie realizácie PHSR obce Teriakovce, ako aj ostatné zodpovedné orgány obce iniciovať zavedenie nových, účinnejších opatrení a aktivít. Navrhované ukazovatele sú akceptované na medzinárodnej úrovni a rešpektujú všetky tri základné dimenzie trvalo udržateľného rozvoja obce: sociálnu dimenziu, ekonomickú dimenziu a environmentálnu dimenziu. Uvedené ukazovatele sa odporúčajú vyhodnocovať každý rok, toto hodnotenie predložiť na rokovanie obecného zastupiteľstva a zároveň s ním oboznámiť občanov obce.

4.3. Harmonogram realizácie

Časový harmonogram realizácie jednotlivých cieľov a priorít , ktoré sú opísane v tomto Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je viazaný na možnosť čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých rozpočtových kapitol obce, mimorozpočtových zdrojov prípadne, účelovo viazaných finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

Jednotlivé etapy realizácie projektových zámerov budú pokračovať v náväznosti na seba tak aby sa jednotlivé fázy neprekrývali ale priamo na seba nadväzovali a vytvorili tak ucelený harmonický celok.

Oblasť rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

Aktivita	Roky
2.2.1.1.1. Výkup pozemkov vhodných na podnikanie **2.2.1.1.2.** Získanie vhodných pozemkov do dlhodobého prenájmu **2.2.1.2.1.** Poskytnutie služieb pre podnikateľov v obci, ktorí vytvoria trvalé pracovné miesta pre obyvateľov obce **2.2.1.3.1.** Nadviazanie spolupráce so strednými a veľkými podnikateľskými subjektami v regióne	

Oblasť vzdelávania, kultúry a športu

Aktivita	Roky
2.2.2.1.1. Dovybavenie počítačovej miestnosti výpočtovou technikou **2.2.2.1.2.** Organizovanie vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov a školení pre občanov obce **2.2.2.1.3.** Výstavba a vybavenie detských ihrísk **2.2.2.2.1.** Organizovanie a zachovávanie tradičných kultúrnych podujatí v obci **2.2.2.2.2.** Podpora spoločných kultúrnych aktivít a cezhraničnej spolupráce **2.2.2.2.3.** Výstavba a rekonštrukcia obecných priestranstiev na športové a kultúrne podujatia v obci **2.2.2.2.4.** Údržba a rekonštrukcia kaplniek **2.2.2.2.5.** zriadenie pamätnej miestnosti a vedenie kroniky **2.2.2.3.1.** Výstavba viacúčelových ihrísk **2.2.2.3.2.** Výstavba tribúny, sociálnych zariadení, výstavba budovy TJ a oplotenie športového areálu	

Oblasť občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb

Aktivita	Roky
2.2.3.1.1. Tvorba a prevádzkovanie obecnej webovej stránky **2.2.3.2.1.** Rekonštrukcia a výstavba autobusových zastávok v obci **2.2.3.2.2.** Výstavba chodníkov v obci **2.2.3.2.3.** Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií vrátane mostov **2.2.3.2.4.** Výstavba a údržba rigolov pozdĺž miestnych komunikácií **2.2.3.2.5.** výstavba ochranného zábradlia na nebezpečných úsekoch v obci 300 000 **2.2.3.2.6.** výstavba parkovísk v obci **2.2.3.3.1.** Dobudovanie kanalizácie a napojenie obydlí na ČOV **2.2.3.3.2.** Dobudovanie verejného vodovodu a napojenie obydlí **2.2.3.4.1.** Zabezpečenie vhodných stavebných pozemkov na individuálnu bytovú výstavbu **2.2.3.4.2.** Nákup pozemkov vhodných na výstavbu bytoviek pre rodiny s nižším príjmom **2.2.3.5.1**. Rekonštrukcia a rozšírenie elektrickej prípojky, verejného osvetlenia a obecného rozhlasu **2.2.3.5.2.** Dobudovanie dopravnej infraštruktúry v obci **2.2.3.5.3.** Výstavba chodníkov a prístupových komunikácií na obecnom cintoríne **2.2.3.5.4.** Výstavba chodníkov a prístupových komunikácií na obecnom cintoríne **2.2.3.6.1.** Výstavba budovy požiarnej zbrojnice **2.2.3.6.2.** Rekonštrukcia Kultúrneho domu **2.2.3.6.3.** Výstavba domu smútku a rozšírenie cintorína **2.2.3.6.4.** Zriadenie a vybavenie klubu dôchodcov **2.2.3.6.5.** Zriadenie a vybavenie klubu mládeže **2.2.3.6.6.** Rekonštrukcia a modernizácia budovy obecného úradu a kultúrneho domu	

Oblasť životného prostredia

Aktivita	Roky
2.2.4.1.1. Odstraňovanie divokých skládok TKO **2.2.4.1.2.** Realizácia projektov protipovodňových opatrení **2.2.4.1.3.** Vybudovanie obecnej kompostárne **2.2.4.2.1.** čistenie a úprava koryta a spevnenie brehov obecného potoka **2.2.4.3.1.** zlepšovanie stavu zelene verejných priestranstiev v obci **2.2.4.4.1.** ochrana a čistenie vodných zdrojov	

Oblasť cestovného ruchu, vidieckeho turizmu a agroturizmu

Aktivita	Roky
2.2.5.1.1. vytvorenie informačno propagačného bulletinu o obci a jej okolí **2.2.5.2.1.** Vybudovanie a udržiavanie trasy pre peších turistov **2.2.5.2.2.** Vybudovanie, označenie a údržba cyklistických trás **2.2.5.2.3.** Výstavba náučných a poznávacích lesných chodníkov	

Termín t.j. rok začatia, priebehu, prípadne ukončenia realizácie jednotlivých projektov je orientačný a bude sa prispôsobovať schopnosti obce v priebehu realizácie projektov zaistiť finančné zdroje či už z rozpočtu obce, rozpočtu samosprávneho kraja, zo štátneho rozpočtu, prípadne z fondov Európskej únie alebo príspevkov od právnických osôb a fyzických osôb, ale aj z príspevkov medzinárodných inštitúcií a bankových úverov.

5. Záver

Medzi prípravou a tvorbou Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a jeho realizáciou je zásadný rozdiel. Príprava programu rozvoja je tvorivým procesom, ktorý vyžaduje zapojenie čo najširšieho okruhu občanov s potrebnými znalosťami a skúsenosťami a s rozdielnymi pohľadmi na budúcnosť obce. Aj preto pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho programu obce boli oslovení obyvatelia obce a ich pripomienky , rady a námety tvoria kostru nami vypracovaného dokumentu

Realizácia programu je manažérskou úlohou, ktorá vyžaduje podrobný dohľad nad aktivitami mnohých jednotlivcov, súkromných aj verejných organizácií, ktoré budú zapojené do realizácie jednotlivých projektov uvedených v tomto dokumente ako aj projektov, ktoré v dokumente niesu ale budú sa v obci realizovať.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je živým dokumentom. Jeho realizácia bude dôsledne sledovaná a program bude podľa potreby dopĺňaný a upravovaný. Naznačené smery rozvoja obce sú otvorené sa budú dopracovávať a konkretizovať a to vždy v záujme obyvateľov obce.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitosti , presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja tak, aby sa obec v rámci Prešovského kraja a SR pri začleňovaní do štruktúr EÚ stala plnohodnotnou.

V samotnom závere chceme poďakovať starostovi obce p. Miroslavovi Angelovičovi, poslancom a všetkým občanom obce , ktorí svojimi pripomienkami nápadmi a radami prispeli k tvorbe tohto dokumentu.

Spracovatelia: REVIC – Regionálne vzdelávacie a informačné centrum, n. o.,
Ing. Rastislav Filičko
Starosta obce Miroslav Angelovič
Obecné zastupiteľstvo
Obyvatelia obce Teriakovce

6.Prílohy

Sústava plánovacích dokumentov SR

6.1. Oblasť podpory regionálneho rozvoja SR je regulovaná prostredníctvom kľúčových zákonov, ktorými sú:

6.1.1 zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,
6.1.2 zákon č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch,
6.1.3 zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení,
6.1.4 zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy,
6.1.5 zákon č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy,
6.1.6 zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov,
6.1.7 zákon č. 482/2003 Z. z. o Štátnej pokladnici,
6.1.8 zákon č. 565/2001 Z. z. o investičných stimuloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
6.1.9 zákon č. 235/2002 Z. z. o náležitostiach žiadosti o poskytnutie investičných stimulov,
6.1.10 zákon č. 193/2001 Z. z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
6.1.11 zákon č. 156/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z. z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.

Slovník základných definícií a pojmov:

- Cieľ 1 – cieľ ES umožňujúci podporu zo štrukturálnych fondov pre zaostávajúce regióny, v ktorých hodnota HDP na obyvateľa meraná paritou kúpnej sily a vypočítaná na základe údajov ES v priemere za posledné tri kalendárne roky je menšia ako 75 % priemeru Európskych spoločenstiev.
- Cieľ 2 – cieľ ES umožňujúci podporu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu pre regióny vážne postihnuté úpadkom priemyslu, ktoré čelia štrukturálnym ťažkostiam.
- Cieľ 3 – cieľ ES umožňujúci podporu z Európskeho sociálneho fondu pre rozvoj ľudských zdrojov, modernizáciu a prispôsobovanie politík a systémov vzdelávania, školenia a zamestnanosti.
- Doplnok programu – dokument vykonávajúci stratégiu a priority pomoci, obsahujúci podrobné prvky na úrovni opatrenia, ako ich uvádza čl. 18 ods. 3 nariadenia Rady 99/1260/ES, ktorý vypracuje členský štát alebo riadiaci orgán a ktorý sa v nevyhnutných prípadoch prehodnotí podľa čl. 34 ods. 3 nariadenia Rady 99/1260/ES. Zasiela sa Európskej komisii pre informáciu.
- Európska investičná banka (ďalej len „EIB“) – medzinárodná finančná a úverová inštitúcia poskytujúca úvery konečným prijímateľom určené na spolufinancovanie projektov.
- Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (ďalej len „EAGGF“) - jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ podporujúci adaptáciu poľnohospodárskych štruktúr na dlhodobé štrukturálne zmeny v poľnohospodárstve, na rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry, rozvoj a obnovu vidieka, vidieckeho dedičstva a lesov.
- Európsky fond regionálneho rozvoja (ďalej len „ERDF“) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorého cieľom je prispievať k rozvoju najmenej rozvinutých regiónov Európskej únie.
- Európsky sociálny fond (ďalej len „ESF“) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ napomáhajúci dosiahnuť ciele najmä v aktívnej politike zamestnanosti a voľný pohyb pracovných síl v boji proti nezamestnanosti a znevýhodneniu rôznych skupín ľudí na trhu práce.
- Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu (ďalej len „FIFG“) – jeden z hlavných nástrojov štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorého cieľom je zabezpečiť vyrovnaný, harmonický rozvoj rybárskeho priemyslu.
- Iniciatívy ES – forma pomoci ES zo štrukturálnych fondov, ktorá sa týka cezhraničnej (INTERREG A), transregionálnej (INTERREG B) a trasnacionálnej spolupráce (INTERREG C), hospodárskej a spoločenskej obnovy zaostalých miest a mestských oblastí (URBAN), rozvoja vidieka (LEADER) alebo medzištátnej spolupráce na presadzovanie nových prostriedkov boja so všetkými formami diskriminácie a nerovnoprávnosti v oblasti trhu práce (EQUAL).
- Jednotný programovací dokument (Single Programming Document – ďalej len „SPD“) – programovací dokument schválený Európskou komisiou. Obsahuje stratégiu a priority podporované zo štrukturálnych fondov a zdrojov členského štátu, ich špecifické ciele, príspevok zo štrukturálnych fondov a ostatné finančné prostriedky.
- Kohézny fond – finančný nástroj ES určený pre členské krajiny, v ktorých hodnota HDP na obyvateľa meraná paritou kúpnej sily a vypočítaná na základe údajov ES v priemere za posledné tri kalendárne roky je menšia ako 90 % priemeru Európskych spoločenstiev. Podporuje projekty dopravnej infraštruktúry a životného prostredia.

- Príjemca pomoci (PP) – orgán, organizácia, právnická osoba, fyzická osoba alebo administratívna jednotka, ktorá má prospech z projektu a je zodpovedná za jeho realizáciu. V prípade schém pomoci podľa článku 87 zmluvy o založení ES sú konečnými prijímateľmi tie orgány, ktoré túto podporu poskytujú.
- Konečný užívateľ – orgán, organizácia, právnická osoba, fyzická osoba alebo administratívna jednotka, ktorá má prospech z projektu a zodpovedá za jeho realizáciu. V prípade schém pomoci podľa článku 87 zmluvy o založení ES sú konečnými používateľmi tie orgány, ktorým sa táto podpora poskytuje od konečného prijímateľa.
- Národný rozvojový plán (National Development Plan, ďalej len „NDP“) – programovací dokument členského štátu obsahujúci analýzu situácie vzhľadom na ciele uvedené v článku 1 nariadenia Rady č. 1260/1999/ES a prioritné potreby pre dosiahnutie týchto cieľov, vrátane stratégie, plánovaných prioritných činností, ich špecifických cieľov a s tým spojených finančných prostriedkov.
- Opatrenie – prostriedok, ktorým sa v priebehu niekoľkých rokov uskutočňuje priorita programovacieho dokumentu a ktorý umožňuje financovanie činností.
- Operačný program – programovací dokument schválený Európskou komisiou pre vykonávanie rámca podpory Spoločenstva, obsahujúci súvislý súbor priorít zahrňujúcich viacročné opatrenia, ktorý možno vykonávať využitím pomoci jedného alebo viacerých fondov, jedného alebo viacerých iných existujúcich finančných nástrojov a EIB.
- Oprávnené výdavky – výdavky, ktoré sa skutočne realizovali v rámci obdobia stanoveného v rozhodnutí o poskytnutí pomoci vo forme výdavkov konečného prijímateľa a ktoré sa realizovali v rámci operácií vybraných na podporu pomoci v súlade s kritériami výberu a procesmi podliehajúcimi pravidlám ES.
- Platobný orgán (PO) – jeden alebo viac vnútroštátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov či subjektov menovaných členskými štátmi na účely vypracovania a predkladania žiadostí o platby a prijímanie platieb od EK. Platobný orgán zodpovedá za certifikáciu výkazu výdavkov, na základe ktorej predkladá žiadosti o platby z Európskej komisie.
- Priorita – jeden z hlavných zámerov stratégie prijatej do rámca podpory Spoločenstva alebo pomoci. Každej priorite je pridelený príspevok zo štrukturálnych fondov a iných finančných nástrojov, príslušné finančné prostriedky členského štátu a súbor bližšie určených konkrétnych cieľov.
- Rámec podpory Spoločenstva (Community Support Framework – ďalej len „CSF“) – dokument schválený Európskou komisiou po dohode s príslušným členským štátom, ktorý vyplýva z hodnotenia národného rozvojového plánu predloženého členským štátom. Obsahuje stratégiu a priority podporované zo štrukturálnych fondov a zo zdrojov členského štátu, ich špecifické ciele, príspevok fondov a ostatné finančné prostriedky. Realizuje sa prostredníctvom jedného alebo viacerých operačných programov.
- Riadiaci orgán (RO) – jeden alebo viac vnútroštátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov či subjektov menovaných členskými štátmi na účely riadenia podpory zo štrukturálnych fondov. Je menovaný pre rámec podpory Spoločenstva, každý operačný program, jednotný programovací dokument a iniciatívy ES.
- Platobná jednotka (PJ) – verejný alebo súkromný orgán vykonávajúci určité úlohy delegované z platobného orgánu. Rozsah a definovanie delegovaných úloh sú v kompetencii platobného orgánu.
- Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (SORO) – verejný alebo súkromný orgán vykonávajúci určité úlohy delegované z riadiaceho orgánu. Rozsah a definovanie delegovaných úloh sú v kompetencii riadiaceho orgánu.

- Štrukturálne fondy – nástroje štrukturálnej politiky EÚ využívané na dosiahnutie jej cieľov. K štrukturálnym fondom patria európsky fond regionálneho rozvoja, európsky sociálny fond, európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond – usmerňovacia sekcia a finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu.
- Zúčtovací doklad – doklad dokazujúci uskutočnenie výdavku, t. j. doklad o uskutočnení plnenia dodávky stavby, tovaru alebo služby a o jeho zaplatení zo strany konečného prijímateľa.
- Efektívnosť vyjadruje pomer medzi vynaloženými finančnými prostriedkami a dosiahnutým výstupom, výsledkom a dopadom.
- Účinnosť vyjadruje pomer medzi očakávanou a reálnou hodnotou toho istého merateľného ukazovateľa.
- Relevantnosť vyjadruje stav, keď je napr. priorita programu v súlade s výsledkami reálnych socio-ekonomických potrieb regiónu.
- Koherencia – rozlišuje sa vnútorná a vonkajšia koherencia. Vnútorná koherencia existuje napr. vtedy, keď sa ciele a opatrenia v rámci jedného programu alebo priority neprekrývajú, ale navzájom dopĺňajú. Vonkajšia koherencia charakterizuje taký stav stratégie programu, keď sa jeho ciele, priority alebo opatrenia neprekrývajú so stratégiou iného programového dokumentu.
- Monitorovacie správy – sú výsledkom procesu monitorovania hodnotenia. Vypracúvajú sa na základe monitorovaných údajov a pravidelne predkladajú monitorovaciemu výboru, alebo EK. Monitorovacie správy pre OP sa vypracúvajú spravidla raz za 6 mesiacov. Okrem toho sa vypracúvajú povinné výročné monitorovacie správy o pokroku dosiahnutom v implementácii programu.
- Hodnotiace správy – sú výsledkom procesu monitorovania a hodnotenia. Obsahujú informácie o efektívnosti a účinnosti realizovanej podpory. Vpracovávajú sa vo forme ex ante (predbežné hodnotenie), interim (priebežné hodnotenie), ex post (následné hodnotenie).
- Merateľné ukazovatele – kvantifikovateľné indikátory výstupu výsledku a dopadu. K merateľným ukazovateľom patria i štatisticky spracovateľné údaje zo žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.
- Žiadosť o nenávratný finančný príspevok – formulár, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je aj projekt a prílohy. Príjemca pomoci, ktorý sa chce uchádzať o nenávratný finančný príspevok na podporu regionálneho rozvoja, musí vyplnený formulár vrátane projektu a príloh predložiť na príslušnom sprostredkovateľskom alebo riadiacom orgáne.
- Región – jednotka územného členenia.
- Partneri – socio-ekonomickí partneri riadiaceho orgánu podieľajúci sa na príprave programového dokumentu a jeho implementácii.
- Partneri žiadateľa – subjekty, ktoré sa spolu s príjemcom pomoci podieľajú na realizácii a riadení projektu a majú z neho prospech.
- PRSK – program rozvoja samosprávneho kraja.
- PRO – program rozvoja obce.
- Programovacie dokumenty – napr. Národný rozvojový plán, NSRR, Regionálne operačné programy, PRSK, PRO.

Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

Korec P. a kolektív (1997): Kraje a okresy Slovenska, Q111, Bratislava
Lukniš a kol. (1972): Slovensko – Príroda, Obzor, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): Národný plán regionálneho rozvoja SR, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2006): Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky 2007-2013, Bratislava
Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky (2006): Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013, Bratislava
Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (2001): Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky, Bratislava
Koncepcia štátnej bytovej politiky do roku 2010, Bratislava
STRATÉGIA ROZVOJA KONKURENCIESCHOPNOSTI SLOVENSKA DO ROKU 2010 - *Lisabonská stratégia pre Slovensko,* Bratislava
SAV Veda (1978): Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, Bratislava
Slovenská akadémia vied, Slovenský úrad geodézie a kartografie (1980): Atlas SSR
Štatistický úrad SR (2003): Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001
Štatistický úrad SR – Krajská správa Prešov (2004, 2005, 2006): Bulletin 2005/1Q, Bulletin 2005/2Q, Bulletin 2006/1Q, Bulletin 2006/2Q, Bulletin 2005/3Q, Bulletin 2005/4Q, Bulletin 2006/3Q, Bulletin 2006/4Q
Ministerstvo pôdohospodárstva SR (2003): Plán rozvoja vidieka Slovenskej republiky 2004-2006, Bratislava
Správa o stave životného prostredia Prešovského kraja k roku 2002, SAŽP, Prešov, 2003
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, Prešov, 2003
Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja, Bratislava, 1997
Územný plán veľkého územného celku Prešovský kraj – zmeny a doplnky r. 2003, Bratislava, 2004
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003) Operačný program Základná infraštruktúra, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Ľudské zdroje, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Priemysel a služby, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2003): SOP – Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, Bratislava
Mapa okresov SR – okres Prešov, mierka 1 : 50 000, vydal Úrad geodézie a kartografie a katastra SR, 1999
Štatistický úrad SR (2003): Štatistický lexikón obcí SR 2002, Bratislava
Štatistický úrad SR (1994): Štatistický lexikón obcí SR 1992, Bratislava
VKÚ (2002): Podrobný autoatlas - Slovenská republika, 1:100 000, Harmanec
VKÚ (2004): Rybárska mapa SR 1:250 000, Harmanec
Ministerstvo životného prostredia SR (2001): Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, Bratislava
Ministerstvo životného prostredia SR (2002): Atlas krajiny SR, Bratislava
Štatistický úrad SR (2002): Štatistická ročenka regiónov SR, Bratislava
Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (2006): Metodická príručka pre vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, Bratislava

Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky (2006): Health Statistics Yearbook of the Slovak Republic 2005, Bratislava
Ústav informatiky a prognóz školstva (2006): Štatistická ročenka školstva 2006, Bratislava
Zákon č.503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove (2007):